ΕΣΤΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΞΩΝ ΑΡΙΘ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΝΑΤΟΣ

1885

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6—ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΦΡ. 8

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπόλεως
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

ΑΘΗΝΗΣΙ
Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Γραφεῖον τῆς Ἑστίας: Ἐπὶ τῆς Δεωφόρου Πανεπιστημίου, 39
1885

Ἀριθ. 474 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Γ.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ιθ' — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.— Γραφεῖον Διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. — ΣΤ' Ἰανουαρίου 1885

Η ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

ΤΟ ΠΤΩΧΟΚΟΜΕΙΟΝ.

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

ΣΤ'.

Τὸ κατάστημα ἀρχιτεκτονικῶς φαίνεται ἀδόκιμον· ἠδύνατο μάλιστα νὰ ἐκληφθῇ καὶ ὡς στρατών. Τὴν ἀποστολήν του ἐν τούτοις πληροῖ ἐπαρκῶς, μονώροφον καθ' ἅπασαν τὴν ἔκτασιν, καὶ μόνον ἐν τῷ μέσῳ ἔχον δευτέραν ὀροφὴν ἔνθα εὕρηται τὸ διευθυντήριον, ἡ αἴθουσα τῶν συνεδριάσεων τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου, ὄπισθεν δὲ τὰ δωμάτια ὕπνου. Ἐπεθύμουν ν' ἀνεγίνωσκον ἐπὶ τῆς μετωπίδος ἢ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ κατάλληλόν τι ῥητὸν τῆς Γραφῆς ἀναμιμνήσκον τὴν ἁγιότητα τοῦ χώρου καὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἀσύλου. Οὐδὲν ἄξιον παρατηρήσεως ἐμφανίζεται κατὰ τὸν διάδρομον διήκοντα διὰ παντὸς τοῦ μήκους τῆς οἰκοδομῆς. Ὀλίγιστοι γέροντες στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν βακτηριῶν των, ἔσυρον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον στερρῶς τὰ βήματά των ἐπὶ τοῦ δαπέδου τοῦ διαδρόμου. Ἡ ζωὴ καὶ ἡ εὐθυμία, δύο παραγωγικαὶ τοῦ θορύβου αἰτίαι, ἐφαίνοντο φεύγουσαι τὸ ἄσυλον ἐκεῖνο τῆς βεβιασμένης εἰρήνης καὶ τῆς σιωπῆς.

Ἔβλεπον τοὺς γέροντας ἀληθῆ τῆς ζωῆς καὶ τῆς κακοδαιμονίας ναυάγια καταναλίσκοντας ὡς ἠδύναντο καὶ ἐβούλοντο τὰς ὥρας, αἵτινες ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον ὥραι σχολῆς. Δικαία ἀνάπαυλα μετὰ τηλικαύτην βιωτικὴν τρικυμίαν. Οἱ μὲν ἐπλανῶντο εἰς τὸ εὐρὺ προαύλιον τοῦ ἀσύλου θερμαινόμενοι ὑπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας, ἕτεροι διελέγοντο ἠρέμα πρὸς ἀλλήλους, συρόμενοι ἀπὸ δωματίου εἰς δωμάτιον, καὶ ἄλλοι ἀνέπαυον τὸ ταλαιπωρηθὲν σῶμα ἐπὶ τῆς κλίνης. Εἶχον προγευματίσει, καὶ ἐγνώριζον ὅτι θὰ δειπνήσωσιν· ἡ ἀμφιβολία δὲν ἀπησχόλει τοὺς λογισμούς των. Πόσοι θὰ ἐζήλευον τὴν θέσιν των, ἐν τῷ ἀτελευτήτῳ τούτῳ στάδιῳ τῆς αἰωνίας πάλης, ἥτις λέγεται ζωή;...

Ἡ δυστυχής, ἡ πικρὰ προνομία τῆς ἀπολύτου πενίας, ἤνοιξεν αὐτοῖς τὰς θύρας τοῦ ἀσύλου. Εἰσῆλθον ἐκεῖ γυμνοὶ σχεδόν, κατεσκληκότες, πελιδνοὶ ἐκ τῆς πείνης καὶ τοῦ μαρτυρίου. Τοὺς ὑπεδέχθη ἡ φιλανθρωπία μὲ ἀνοικτοὺς ἱσταμένη τοὺς βραχίονας· ἐκάθηρεν αὐτούς, τοὺς ἐνέδυσε, τοὺς ἐσίτισε καὶ ἐστάλαξεν εἰς τὴν ψυχήν των θείας παραμυθίας βάλσαμον. Ἐντὸς τοῦ ἀσύλου εὑρίσκουσι τῶν παρελθουσῶν ἡμερῶν των τὴν σχετικὴν ἄνεσιν, καὶ ἐὰν ἀπώλεσαν τὴν νεότητα, ἐὰν τὸ πρόσωπόν των ηὐλάκωσε τῆς συμφορᾶς ἡ βαθυτάτη ῥυτὶς τὴν δὲ κεφαλήν των ἐπάγωσε τῆς ἡλικίας ἡ πυκνὴ χιών, δὲν ἀπώλεσαν ὅμως τὴν ἐλπίδα ἥτις ὅσῳ καὶ ἂν ἡ ἀσθενής, ὅσῳ καὶ ἂν προφέγγῃ ἀμυδρῶς παρὰ τὸ κνέφας τῆς ζωῆς, εἶναι τὸ ἰσχυρότατον ἠθικὸν ἔρεισμα τὸ συντρέχον ὅπως ὑπομείνῃ ὁ θνητὸς τὸ ἄχθος τοῦ παρόντος, καὶ ποίου παρόντος;... νὰ ἐπαιτῇ τὸν ἄρτον, νὰ ζῇ διὰ τοῦ ἐλέους, διὰ τοῦ οἴκτου τῶν ὁμοίων του...!

Ἐστερήθησαν τὴν οἰκογένειάν των, ἀλλ' εὗρον οἱονεὶ τὴν ἀνταύγειάν της εἰς τὸν μικρὸν ὅμιλον τοῦ κοινοῦ δωματίου των. Ἐστερήθησαν τὴν τράπεζάν των, ἀλλ' ἐπανεῦρον αὐτὴν εἰς τὸ ἑστιατόριον τοῦ ἀσύλου. Ἐστερήθησαν τὴν κοινωνίαν, ἀλλὰ τὴν ἀνεπλήρωσαν διὰ τῆς τοῦ καταστήματος. Εἶνε βεβαίως πικρὰ ἡ ἀναπλήρωσις, ἀλλ' ἡ ἐπαιτεία δὲν εἶναι πικροτέρα; Ἀφοῦ τοὺς ἐσφράγισεν ὁ δάκτυλος τῆς δυστυχίας, ἠδύνατο ν' ἀπομείνῃ πλέον εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς; ἀφοῦ ἡ εἱμαρμένη ἀπέλυσε κατὰ τῆς πολιᾶς κεφαλῆς των τὸν τυφῶνα τῆς ἀνάγκης, ἓν ἀπέμενεν αὐτοῖς μέλημα· πῶς νὰ καταστήσωσιν ἧττον ἐπώδυνον τὸν δεινὸν τῆς δυστυχίας ὑετόν. Καταφυγόντες ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ ἀσύλου ἐσώθησαν καὶ ἴσως ἐλυτρώθησαν ἀπὸ τοὺς σπαραγμοὺς ἀνασταλείσης κατάρας κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ των καὶ τῆς Προνοίας, ἐάν, συρόμενοι εἰς τὰς ἀγυιὰς καὶ ἐπαιτοῦντες τὸν ἄρτον τῆς ἀνάγκης καὶ τῆς ταπεινώσεως, ἔβλεπον ἐλαύνουσαν τὴν ἅμαξαν ἀνδρός, μεθ' οὗ εὐθύμησαν ἔφηβοι, χωρὶς νὰ φαντάζωνται, ὅτι ἡμέραν τινὰ θὰ κατεδικάζοντο εἰς τὸ Πτωχοκομεῖον ὁ εἷς, θὰ ἐθερμαίνετο παρὰ τὴν ἑστίαν του ὁ ἄλλος, καὶ ἀνακεκλιμένος ἐπὶ μεταξίνου ἀνακλίντρου θὰ ἐθαύμαζε τὰ σπάνια φυτὰ τῆς αἰθούσης του, διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ὁποίων δαπανᾷ μυριάδας!

Ἂς ἐπιθεωρήσωμεν τὸν τρόπον τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὸ Πτωχοκομεῖον, καὶ τὴν ἡμερησίαν διαιταν τῶν πολιῶν ναυαγῶν. Εἶπον ἤδη, ὅτι ἡ θλιβερὰ τῆς ἀνεχείας καὶ ἐγκαταλείψεως προνομία ἀνα-

πετανύει αὐτοῖς τὰς θύρας τοῦ ἀσύλου. Εἰσερχόμενοι ὑψίστανται γενικὸν καθαρτήριον λουτρόν, ἡ κόμη καὶ τὸ γένειον κείρονται ὑπὸ εἰδικοῦ τοῦ καταστήματος κουρέως· λινοστολὴ καινουργὴς παρέχεται αὐτοῖς καὶ ἐνδυμασία ἀνάλογος τῆς ἐποχῆς. Ἐγείρονται κατὰ βούλησιν, οὐδέποτε ὅμως ἡ ἔγερσις ἀργεῖ πέραν τῆς 6ης ἢ 7ης πρωϊνῆς ὥρας. Ἐγερθέντες σπεύδουσι συνήθως εἰς τὴν ἐκκλησίαν, μεθ' ὃ λαμβάνουσι τὸ πρωϊνὸν ἀκράτισμα ἐκ καφφὲ συνήθως μετ' ἄρτου ἀφθόνου. Τὸ μεταξὺ τῆς πρωΐας καὶ τῆς μεσημβρίας χρονικὸν διάστημα ἀναλίσκουσιν εἴτε εἰς τὸ κηπάριον τοῦ ἀσύλου καὶ τὰ θαμνοσκεπῆ χωρίσματα καὶ τὰς πρασιὰς τοῦ προαυλίου, εἴτε εἰς τὸ μαγειρεῖον, εἴτε ἐντὸς τοῦ καταστήματος διαλεγόμενοι περὶ τῶν παρελθόντων καὶ τῶν ἐνεστώτων ἴσως βεβαίως ὅμως οὐχὶ καὶ περὶ τῶν γηΐνων μελλόντων.... Οἱ ἰσχυρότεροι τούτων ἐφάπτονται, βουλόμενοι, τῆς ἐσωτερικῆς διατάξεως τοῦ ἀσύλου· οἱ ἀσθενέστεροι ἄγουσι σχολήν. Ἐπιστάσης τῆς μεσημβρίας κρούει ὁ κώδων καλῶν εἰς τὸ ἑστιατόριον. Δὶς τῆς ἑβδομάδος κατὰ Πέμπτην καὶ Κυριακὴν παρατίθεται κρέας, πεντάκις δὲ ὄσπρια, ζυμαρικά, χορταρικὰ μετ' ἐλαίου καὶ βουτύρου παρεσκευασμένα. Τὸ δεῖπνον εἶναι λιτότερον, ἀποτελούμενον ἐξ ἄρτου μόνον καὶ τυροῦ ἢ ἐλαιῶν ἀναλόγως τῆς ἡμέρας. Γεῦμα καὶ δεῖπνον εὐφραίνει τέταρτον ὀκᾶς ῥητινίτου ἡμερησίως παρεχομένου εἰς δύο δόσεις· ὁ ἄρτος εἶνε ἄφθονος καὶ ἐπαρκὲς τὸ μαγείρευμα. Εἰς τοὺς πάσχοντας εἴτε ἐκ φυσικῆς αἰτίας, εἴτε ἐξ ἀδυναμιῶν τοῦ βαθυτάτου γήρατος παρέχεται πάντοτε ζωμός, ὡς μοὶ εἶπον.

Ἤδη ἐνύκτωσεν, ἀνέρχονται δὲ εἰς τὰς κλίνας των οἱ γέροντες περὶ τὴν 7ην ἢ 8ην ὥραν. Τὰ ὑπνωτήριά εἰσιν αἴθουσαι μεγάλαι δώδεκα περιλαμβάνουσαι κλίνας, ἢ δωμάτια εὐρέα τεσσάρων κλινῶν χωρητικότητος. Ἕκαστος τῶν γερόντων ἔχει ἰδίαν κλίνην μετὰ παχείας σχετικῶς κλινοστρωμνῆς, σκεπάσματα ἐπαρκῆ καὶ *δουλάπιον*, ἔνθα ἀποθέτει τὰ νυκτερινὰ σκεύη. Ἡ καθαριότης τῶν ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων δωματίων εἶναι ἀξία προσοχῆς· τὰ σκεπάσματα βαπτίζονται συνεχῶς ἐντὸς ζέοντος ὕδατος, πρόνοιας ἕνεκα. Διὰ τοὺς ἀκαθάρτους ἢ ἀπροσέκτους ὑπάρχουσι ποιναὶ ἀναγόμεναι εἰς στερήσεις παρέργων ἀπολαύσεων οἷον καπνοῦ καὶ λοιπῶν. Ὁ ῥίψας λόγου χάριν χαμαὶ τὸ σιγάρον του τιμωρεῖται διὰ στερήσεως ἐπὶ δεκαπενθήμερον τοῦ ποθητοῦ οἴνου, πρὸς ὃν, ὑποθέτω, τρέφουσιν ἰδιαιτέραν συμπάθειαν οἱ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ ἡμῶν τοῦ Πτωχοκομείου. Ὁ ἀμελήσας τὴν ἔγκαιρον ἐξαγωγὴν τῶν νυκτερινῶν σκευῶν, τιμωρεῖται διὰ στερήσεως ἐπὶ ἑβδομάδα τοῦ φαγητοῦ, συντηρούμενος διὰ μόνου ἄρτου καὶ ὕδατος. Ἐνίοτε ἡ ἀνάγκη τῆς λήθης τῶν δυστυχημάτων παρακινεῖ τοὺς ἐξελθόντας νὰ σπείσωσι γενναίως εἰς τὸν Βάκχον, ἐὰν συμπέσῃ νὰ ἔχωσι κέρμα τι· ἐπανερχόμενοι εἰς τὸ κατάστημα ἐν τῇ μακαρίᾳ ἐκείνῃ κατανύξει σημειοῦνται, τὴν β' ἐπαύριον τιμωροῦνται διὰ τῆς στερήσεως τοῦ καφφέ, καὶ τῆς σκληροτέρας τοῦ οἴνου. Ταῦτὸ συμβαίνει καὶ ἀνάπειθήσασιν, ἂν ὑβρίσωσι καὶ λοιπά. Ἐννοεῖται ἐν τούτοις, ὅτι τῆς ἐπιεικείας τὸ πνεῦμα καὶ τῆς φιλανθρωπίας πρυτανεύει ἐντὸς καταστήματος, ὅπερ ἡ φιλανθρωπία ἤγειρεν οὐχὶ ὅπως σωφρονίσῃ πλέον, ἀλλ' ὅπως παραμυθήσῃ. Τὸ Πτωχοκομεῖον δὲν εἶναι παιδευτήριον ἐφήβων εἰσερχομένων εἰς τὴν ζωήν· εἶναι ἄσυλον γερόντων ἐξερχομένων ἐξ αὐτῆς.

Ἐμνημόνευσα μέχρι τοῦδε ἀνδρῶν. Μή τις ὑπολάβῃ ἐν τούτοις, ὅτι τὸ Πτωχοκομεῖον εἶναι μοναστήριον ἐξ οὗ ἐκ πνεύματος προκαταβολικοῦ ἐξορκισμοῦ τοῦ Σατανᾶ ἀπεκλείσθη πᾶν θῆλυ. Εἰς τὸ Πτωχοκομεῖον τῶν Ἀθηνῶν διατρίβουσι καὶ γυναῖκες. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ θέα των εἶναι ἀκίνδυνος, ἢ ἐὰν ἀποβαίνῃ κινδυνώδης, ὁ κίνδυνος ἐγκειται εἰς τὴν σπουδὴν μεθ' ἧς τρέπεταί τις εἰς φυγὴν πρὸ τοιούτου *ὡραίου φύλου*. Εἰσὶ γραῖαι ῥικναί, εἰς ἴδια διατρίβουσαι δώματα, καὶ εἰς ἴδιον ἑστιατόριον τρώγουσαι. Ἡ δυστυχία δὲν ἀναγνωρίζει φῦλον, ἀλλ' οὔτε ἡ φιλανθρωπία. Ἐὰν ἐκείνη πλήσῃ ἀδιακρίτως, αὕτη βαλσαμόνει καὶ παραμυθεῖ ἀδιακρίτως ἐπίσης.

Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν προσφύγων τοῦ Πτωχοκομείου ἀνέρχεται μέχρι τῶν 160 ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Τούτους δύναταί τις νὰ ὑποδιαιρέσῃ πρῶτον κατὰ φῦλον μὲ τὰς ἑξῆς ἀναλογίας· ἄνδρες 115, γυναῖκες 45· δεύτερον κατὰ κρᾶσιν καὶ ἡλικίαν ὡς ἑξῆς· οἱ δυνάμενοι νὰ αὐθυπηρετῶνται ἐκ τῶν ἀνδρῶν περὶ τοὺς 60, οἱ λοιποὶ ἀνίκανοι νὰ χρησιμεύσωσιν ἀπολύτως καὶ δὴ καὶ νὰ κινῶνται. Αἱ αὐταὶ περίπου ἀναλογίαι τηροῦνται καὶ ὡς πρὸς τὰς γυναῖκας. Οἱ εἰς βαθύτατον ἐλάσαντες καὶ ἐλάσασαι γῆρας κατάκεινται εἰς δωμάτια ἴδια δι' ἕκαστον φῦλον, ἀλλ' ἀναμίξ. Τὰ δωμάτια ταῦτα εὕρηνται ἐκτὸς τοῦ κυρίου οἰκοδομήματος, εἰσὶ δὲ οἱονεὶ παραρτήματα ἐγερθέντα κατὰ τὴν ἀρατικὴν τοῦ γηπέδου πλευρὰν καὶ μὴ ὁρατὰ ἀπὸ τῆς εἰσόδου. Ἔσχον τὸ θάρρος νὰ τὰ ἐπισκεφθῶ. Παρακαλῶ τὸν ἀναγνώστην νὰ μὴ μοῦ καταγνώσῃ μεγαλαυχίαν· χρειάζεται θάρρος ν' ἀτενίσῃ τις ἐγγύτατα τηλικαύτην ἀθλιότητα, νὰ ἴδῃ τὸν ὅμοιόν του ἀκίνητον ἐπὶ σεσηπυίας στρωμνῆς ἀποζούσης ἐξ ἀκαθαρσίας καὶ δυσπροσίτου ἐκ λόγων εὐνοήτων καὶ δεδικαιολογημένων. Δὲν θὰ λησμονήσω ποτὲ τὰς γεννηθείσας ἐν ἐμοὶ ἐντυπώσεις! Μέλη παράλυτα, κεφαλὴ κεκλιμένη σταθερῶς πρὸς τὸ στῆθος, ὀφθαλμοὶ σβεσθέντες, φωνὴ ἐξερχομένη οἱονεὶ ἐκ τοῦ βάθους τάφου, καὶ δι' ὅλης τῆς καταστροφῆς ἐκείνης ἀσθενὲς πνεῦμα ζωῆς θερμαῖνον ἔτι φρικτὴν εἰκόνα τῆς ἀνθρωπίνου ἀθλιότητος. Διατί

ζῶσι τέλος πάντων; Ὁ ἀπηνὴς Χάρων εἶναι ἄρά γε τυφλός; Καθ' ἣν ὥραν κατασυντρίβει τὴν νεότητα, τὴν ἐλπίδα, τὸ κάλλος, τὴν χρησιμότητα, φείδεται τοῦ πτώματος ὅπερ κυλίεται ἄταφον ἐπικαλούμενον τὸ ταχὺ ἔλεός του! Ἀποφεύγων νὰ δώσω πιστὴν τῆς εἰκόνος ἐκείνης περιγραφὴν προσφέρω ὑπηρεσίαν εἰς τὸν ἀναγνώστην, καὶ ἴσως σώζω ἀπὸ τῶν δακρύων τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ἀναγνωστρίας. Ἐν μόνον ἐπεισόδιον θὰ παρενείρω τὸ ἐσημείωσα ἰδιαίτατα, ὅτε, πάσχων, παρὰ τὴν στρωμνὴν ἀθλίου νεκροῦ ἀτάφου, τὸ εἶδον ἐκτυλιχθέν. Ὀλίγον περαιτέρω ἐμοῦ γραῖα γυνὴ πρὸ χρόνων ἀκίνητος ἐκράτει παροψίδα τροφῆς, ἣν ἔλειχε διὰ τῶν χειλέων καὶ τῆς γλώσσης· παρ' αὐτὴν γυνὴ μέσης ἡλικίας ἔκλαιε πικρῶς· ἦτο ἡ κόρη της. Ἐπανεύρισκε τὴν μητέρα της εἰς τὸ Πτωχοκομεῖον ζῶσαν, ἀλλὰ νεκράν. Τὰ δάκρυα τῆς ἀτυχοῦς ἦσαν κολλητικά.... Εἶχον ἐγκαρτερήσει ἐν μέσῳ τῆς ἀτμοσφαίρας ἐκείνης, μελετῶν τὰς ἀθλιότητας τῶν θνητῶν, καὶ ἐνοχλούμενος ὑπὸ τῶν μυιῶν, αἵτινες ἵπταντο περὶ τὴν κεφαλήν μου, ἀλλὰ δὲν ἀντέσχον πρὸ τηλικούτου θεάματος θυγατρὸς θωπευούσης ἀναίσθητον μητέρα, ἀνίκανον νὰ φαιδρυνθῇ ἐκ τῶν ἀσπασμῶν κόρης ἀγαπητῆς. Ἀπεμακρύνθην ἐν τάχει.

Τοὺς σκοποῦντας νὰ ἐπισκεφθῶσί ποτε τὸ Πτωχοκομεῖον πρέπει νὰ θωρακίσω ἀπὸ τοῦδε κατ' ἀπροσδοκήτου τινὸς καὶ ὀδυνηρᾶς ἐκπλήξεως. Ἐννοῶ τὸ πλῆθος τῶν τυφλῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν. Οὐδὲν ῥητορικὸν σχῆμα μεταχειρίζομαι ἀναγράφων, ὅτι κατεπλάγην, ἐμηδενίσθην σχεδὸν ἐκ τῆς ἐντυπώσεως, ὅτε εἶδον διερχομένους βραδέως πρὸ ἐμοῦ τοὺς δυστυχεῖς, οἵτινες ἐβυθίσθησαν ζῶντες εἰς τὸ ἀτελεύτητον σκότος. Ἰδοὺ ἔφηβος δυστυχής· εἶνε ὠχρότατος, βαδίζει κλονιζόμενος, διότι ἐτυφλώθη ἀρτίως. Θὰ συνειθίσῃ ἄρά γε εἰς τὴν αἰωνίαν νύκτα, εἰς ἣν τὸν ἔρριψεν ἡ ἀνελέημων μοῖρά του; Ὀνομάζεται Νικόλαος Γουλιέλμος καὶ εἶνε Κερκυραῖος. Ἰδοὺ τυφλὸς ἀνήρ, ἀκμαῖος τὴν ὄψιν καὶ τὸ σῶμα. Ἀλλὰ τί ὠφελεῖ ἡ ἐπὶ τοῦ σώματος διακεχυμένη ῥώμη καὶ τὸ σφρῖγος τῶν χειρῶν; Ἰδοὺ Κρὴς στιβαρώτατος· διατί νὰ μὴ πέσῃ νεκρὸς ὅτε ἐμάχετο κατὰ τῶν τυράννων; Διέρχονται ἀδιαλείπτως πρὸ ἐμοῦ ἄφωνοι, στυγνοί, ἐγκαταλελειμμένοι, στενάζοντες, ῥάβδον κρατοῦντες εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ἐπὶ τοῦ προσώπου φέροντες κεχαραγμένην τὴν ἀπαισίαν τῆς ὀδύνης σφραγῖδα.... Ἰδοὺ γέρων κατακείμενος ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ μακροῦ μαρτυρίου του. Εἶνε Χῖος· ἐπὶ τοῦ προσώπου φέρει τῆς εὐγενείας τὸν τύπον· παρ' αὐτὸν ἕτερος γέρων ὄρθιος ἐπιδαψιλεύει μετὰ στοργῆς προθύμους ὑπηρεσίας. Εἶναι ὁ ἀδελφός του. Θύματα ἀγρίου τυφῶνος ἐσώθησαν ἀμφότεροι ὑπὸ τὴν φιλόξενον στέγην τοῦ ἀσύλου. Ποία κόλασις ἱκανὴ νὰ ἀγνίσῃ τὴν τερατωδεστέραν συρροὴν ὅλων τῶν ἐγκλημάτων;... Ἀλλ' ἰδοὺ μεσῆλιξ τις ἀνερχόμενος τὰς βαθμίδας τῆς μικρᾶς ἐσωτερικῆς κλίμακος· τὰ βήματά του δὲν ὁδηγεῖ ἡ ῥάβδος, κ' ἐν τούτοις εἶναι τυφλός. Ἀνῆλθεν, ἐστράφη ἀριστερά, ἔφθασεν ἀβιάστως εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἔλαβε τὴν στρόφιγγα, ἤνοιξε καὶ εἰσῆλθε· τὸν ἠκολούθησα παραχρῆμα. Ὁ τυφλὸς οὗτος εἶνε ἐκ τῶν περιεργοτέρων φαινομένων τοῦ Πτωχοκομείου. Ὀνομάζεται Φραντζέσκος καὶ εἶνε Ὑδραῖος. Ἅμα εἰσελθὼν ἐβάδισε πρὸς τὴν κλίνην του καὶ ἡτοιμάζετο νὰ καθήσῃ ὅτε ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ ἀσύλου κ. Δεικτάκης [1]) ὅστις εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μὲ ξεναγῇ προσωπικῶς ἀπέτεινεν αὐτῷ ἠδέως τὸν λόγον. Ὁ Φραντσέσκος ἔστη εὐλαβῶς, ἀντεχαιρέτισε, καὶ ἀφῄρεσε τὸ μελανὸν μάλλινον κάλυμμά του. Μοὶ εἶχε λαλήσει πρὸ μικροῦ περὶ τοῦ τυφλοῦ τούτου ὁ κ. ἀντιπρόεδρος ὥστε διετέλουν ἐν ποιῷ τινι γνώσει τῶν κατ' αὐτόν.

— Καλημέρα, κὺρ Φραντσέσκο, τῷ εἶπον.

Ὁ τυφλὸς ἐξεπλάγη ἀκούσας ξένην καὶ ἀσυνήθη φωνήν.

— Μὲ συγχωρεῖς ἐὰν σὲ ἠνώχλησα, ἐπανέλαβον· θὰ θέλῃς ἴσως νὰ ἀναπαυθῇς, ἀλλὰ δὲν ἤθελα νὰ φύγω ἀπὸ τὸ κατάστημα χωρὶς νὰ σὲ ἰδῶ. Ἤκουσα τόσα καλὰ πράγματα δι' ἐσέ....

Προφανῶς ἡ φιλαυτία τοῦ τυφλοῦ ἐκολακεύθη· τὸ ἱλαρὸν πρόσωπόν του ἐγένετο ἱλαρώτερον, τὰ χείλη του διεστάλησαν καὶ συμπλέξας ἐν εἴδει προσευχῆς τὰς χεῖρας μοὶ ἀπηύθυνεν ἐν ἐγκάρδιον «Καλημέρα, κύριε» πλῆρες εἰλικρινείας καὶ ἀγαθότητος.

— Ὄχι, ὄχι, κάτσε κύριε, ἐπεφώνησε· δὲν εἶμαι κουρασμένος.

— Μοὶ εἶπον ὅτι εἶσαι λαμπρὸς ψάλτης, ὅτι γνωρίζεις ἀπ' ἔξω ὅλας τὰς ἀκολουθίας καὶ ὅτι ἐὰν μεταξὺ ὅλων τῶν ψαλτῶν τῶν Ἀθηνῶν ἐγίνετο διαγωνισμός, θὰ ἐκέρδιζες βεβαίως τὸ βραβεῖον.

Τὸ πρόσωπον τοῦ τυφλοῦ ἐφαιδρύνθη ἐπὶ μᾶλλον· οὐδὲν ἴχνος ὀδύνης παρετήρησα ἐπ' αὐτοῦ. Ἐφαίνετο εὐχαριστημένος ἐκ τῆς θέσεώς του, καὶ τοῦτο μὲ ἐξέπληξεν.

— Εἶναι πολὺς καιρὸς ἀφ' ὅτου.... καὶ ἐδῶ ἐσταμάτησα μὴ θέλων νὰ προφέρω τὴν τρομερὰν λέξιν.

Ὁ τυφλὸς ἐνόησε φαίνεται καὶ μετὰ φωνῆς μᾶλλον περιχαροῦς

—Οὔ, οὔ, ἀπήντησεν· ἀπὸ μικρός· ἤμουν τριῶν τεσσάρων χρόνων· ἡ μάνα μου... ἄϊ ἡ καϋμένη τί ἐτράβηξε μαζύ μου· μονοχή της μ' ἐμάνθανε

[1]) Δράττομαι τῆς εὐκαιρίας ὅπως μνημονεύσω πάνυ εὐφήμως τοῦ ἀξιοτίμου τούτου ἀνδρὸς ἀφιερώσαντος πάσας τὰς ὥρας αὐτοῦ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ εὐεργετικοῦ ἀσύλου, οὗτινος εἶνε ἀντιπρόεδρος. Ἐντὸς τοῦ καταστήματος καὶ ἔξω ἤκουσα γενικῶς μνημονευόμενον εὐγνωμόνως τὸ ὄνομα τοῦ κ. Δεικτάκη. Μνημονεύω ἐπίσης καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ κ. Ι. Πατρικίου γραμματέως τοῦ ἀσύλου καὶ ἐκπληροῦντος μετὰ ἀφοσιώσεως καὶ ἀφιλοκερδείας τὰ ἐκ τῆς θέσεώς του καθήκοντα.

γράμματα· καὶ ποῦ, ς' ἐκεῖνο τὸν καιρό! Ἀρνήθηκε τὸν κόσμο γιὰ μένανε.

— Φαντάζομαι μὲ πόσην εὐγνωμοσύνην καὶ συγκίνησιν θὰ ἐνθυμῆσαι τὴν δυστυχῆ μητέρα σου· ποιός ξεύρει ἐὰν ὁ καϋμός σου δὲν τὴν ἐθανάτωσε πρόωρα.

— Μπά! ἀμ ζῇ, ἀπήντησεν εὐθύμως ὁ Φραντέσκος.

— Τί λές; ζῇ ἡ μητέρα σου;

— Μάλιστα, ἀμ εἶνε γρηά· (ὡσὰν νὰ εἶχον γκὴν τοιαύτης βεβαιώσεως)· κάθεται ἐκεῖ κοντὰ τὴν Μητρόπολι μὲ τὸν γαμπρό'της· δὲν 'μπορεῖ νὰ περιπατήσῃ καὶ δὲν 'βγαίνει ἔξω.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Φραντσέσκου οὐδεμίαν παίζεν ἀλλοίωσιν.

— Πηγαίνεις τοὐλάχιστον καμμιὰ φορὰ νὰ τὴν ἴδῃς;

— Οὔ, μάλιστα 'ς τοὺς δυὸ τρεῖς μῆνας μιὰ φορά· οὔ, ἡ καϋμένη τί τράβηξε μαζύ μου. Ἐμαρτύρησεν ἡ καμμοῦρα. Ἐκλείσθηκε μέσα 'ς τὸ σπῆτι ἐξ αἰτίας μου, καὶ ἀγάλια ἀγάλια μ' ἐμάθαινε τὴ λειτουργία. Ὅποιος συγγενής της ἐρχότανε ἀπὸ τὸ ταξεῖδι, τοῦ γύρευε βιβλία γιὰ 'μένα καὶ ὅλο μὲ ἐδιάβαζε.

Ἔβλεπον τὸν τυφλόν, ἀλλ' ὁ νοῦς μου ἀπησχολεῖτο μὲ τὴν μητέρα του· ἤθελον νὰ γνωρίσω τὴν κατάκοιτον γραῖαν, τὴν καταδικάσασαν ἑαυτὴν εἰς ὅλας τὰς στερήσεις διὰ νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰ καθήκοντα τῆς φιλοστοργίας της.

— Κ' ἔτσι μὲ τὸν καιρὸν ἐπανέλαβεν ὁ Φραντσέσκος, ἔμαθα ἀπ' ἔξω ὅλα τὰ γράμματα.

Παρὰ τὸ προσκεφάλαιον ἔκειτο βιβλίον περιέχον ἁπάσας τὰς ἀκολουθίας τῶν Κυριακῶν. Τὸ ἠνοίξαμεν κ' ἐρωτήσαμεν τὸν Φραντέσκον ἐὰν ἠδύνατο νὰ μᾶς ἀποστηθίσῃ ἐκ δεδομένης σελίδος.

Ὑποθέτω, ὅτι ἐὰν εἶχεν ὀφθαλμούς, θὰ ἐτόξευε βλέμμα ὑπερηφάνου προκλήσεως. Τοσαύτην πεποίθησιν ἐξέφραζε τὸ πρόσωπόν του.

Ἡ ἀκριβεστάτη ἀποστήθισις τοῦ τυφλοῦ μοὶ προὐξένησεν ἐντύπωσιν. Ἐλέγομεν αὐτῷ νὰ μᾶς εἰπῇ τὰ τροπάρια δεδομένης ἀκολουθίας, παραχρῆμα δὲ ἤρχιζεν ἀπαγγέλλων ἀπταίστως, ἕζατο ἀκριβῶς εἰς τὰ κόμματα καὶ τὰς τελείας, καὶ ἔτρεχεν ἀπαγγέλλων ὡσεὶ ἐν ἀναγνώσει. Ἐστρέφομεν πεντήκοντα σελίδας ὄπισθεν, ἐλέγομεν αὐτῷ τὴν ἑορτήν, ἣν ἐμνημόνευεν ἡ σελίς, καὶ πάραυτα ὁ Φραντσέσκος ἤρχιζε τὴν ἀπαγγελίαν τῶν τροπαρίων ἱστάμενος κανονικῶς, καὶ προφέρων ἀκριβῶς πρὸς τὸ κείμενον. Ἔστρεφον ἑβδομήκοντα σελίδας ἔμπροσθεν. Ὁ Φραντσέσκος ἑτοίμως ἤρχιζεν ἀπαγγέλλων συμφώνως πρὸς τὸ βιβλίον· οὐδὲ ἓν λάθος, οὐδὲ μία παράλειψις.

Ἠρώτησα τὸν τυφλὸν ἐὰν ἔχῃ ἀσθενῆ ἀνάμνησιν τοῦ κόσμου, ἐὰν ἐνθυμῆται τὴν ἀνθρωπίνην μορφήν, τὰ χρώματα, τὰ φυτά. Οὐδὲν ἀπολύτως ἐνθυμεῖται. Ἐὰν αἴφνης ἀνέβλεπε ἔπρεπε νὰ τὸν διδάξῃ τις τί εἶναι τὸ χῶμα, τί τὸ ἐρυθρὸν καὶ τὸ λευκόν, τί ὁ ἄρτος, ὃν τρώγει, τί τὸ ὕδωρ, ὅπερ πίνει. Καὶ τοι ζῶν ὑπὲρ τὰ 55 ἔτη ἐπὶ τῆς γῆς, θὰ ἦτο ξένος ἐὰν ἀνέκτα τὸ στιγμιαίως ἐν τῇ νηπιότητί του διαλάμψαν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του φῶς. Παράδοξος ἀντίθεσις! Τυφλὸς νὰ ἦναι κάτοικος τοῦ κόσμου βλέπων νὰ ἦναι ξένος καὶ ἄγνωστος.

Τοῦ Φραντσέσκου τὰ πλεονεκτήματα δὲν εἶνε μόνον ἡ ἠχηρὰ φωνή, ἡ μνήμη, ἡ πλήρης ἐκ στήθους γνῶσις τῶν ἀκολουθιῶν, ἡ ἄνευ ὁδηγοῦ καὶ ὅλως ἄκοπος εὕρεσις τῆς θύρας τῆς ἐκκλησίας, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ θέσεώς του. Ὁ τυφλὸς εἶνε καὶ ἀνθοκόμος· περιποιεῖται 450 *γλάστρας* γαροφαλεῶν εὑρισκομένων εἰς τὸ κηπάριον τοῦ ἀσύλου, τοιαύτην δ' ἀπέκτησεν εἰδικότητα, ὥστε δύναται διὰ μόνης τῆς ἁφῆς νὰ διαγνώσῃ ἐὰν τὸ φυτὸν ἦναι ἀσθενές, ἐὰν ἐποτίσθη, ἐὰν πρέπῃ νὰ ποτισθῇ καὶ λοιπά. Ψαύει ἁπλῶς ἐν φύλλον καὶ ἀποφαίνεται ὅτι ἡ γαρουφαλιὰ ἔχει *γτικρό*· μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας τὸ φυτὸν κιτρινίζει καὶ μετὰ μικρὸν ξηραίνεται ἐντελῶς. Μοὶ ἔλεγεν, ὅτι ἡ γαρουφαλιὰ θέλει προσοχὴν εἰς τὴν καλλιέργειαν καὶ ἰδίως εἰς τὸ πότισμα· τὸ νερὸ πρέπει νὰ ἦναι *ζυγιασμένο*· «δυὸ σταλαματιαῖς ποὸ πολύ, 'ξεράθηκε τὸ λουλούδι».

Ἀπησχόλησα πλέον τοῦ πρέποντος ἴσως τὸν ἀναγνώστην μὲ τὸν τυφλὸν τοῦτον ὃν ἀγνοῶ ἂν πρέπῃ νὰ ὀνομάσω δυστυχῆ· τοὐλάχιστον δὲν μοὶ ἐφάνη τοιοῦτος. Θὰ εἶχεν ἴσως περιέργειαν τινὰ νὰ γνωρίσῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἔπασχε. Ποθεῖ τις θερμῶς ὅ,τι ἐγνώρισε, ὅ,τι ἀπώλεσε, χωρὶς νὰ παύσῃ καὶ μετὰ τοῦτο νὰ τὸ ἀγαπᾷ καὶ χωρὶς νὰ ἐλπίζῃ νὰ ἴδῃ πλέον. Ἀλλ' ὁ Φραντσέσκος οὐδὲν εἶχε γνωρίσει. Ἡ τοῦ κόσμου μνήμη καὶ ἡ γνῶσίς του ἦτο σκοτεινὴ ὅπως καὶ οἱ ὀφθαλμοί του. Τὸ παρελθὸν δὲν εἶχεν ἀφήσει αὐτῷ πόθους, ἀποπτάντας ἤδη καὶ σπαράσσοντας τὸν δυστυχῆ τυφλόν, ὅστις ἐρωτώμενος περὶ τοῦ κόσμου καὶ τῶν τέρψεών του ἀξιολογώτατα ἠδύνατο ν' ἀπαντήσῃ: δὲν ποθῶ τὸ ἄγνωστον.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ.

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

Ὁ διευθύνων τὸ γραφεῖον στατιστικῆς τῆς Βέρνης ὑπελόγισεν ὅτι ἐὰν ἡ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ τῶν διαφόρων χωρῶν τῆς Εὐρώπης ἐξακολουθεῖ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι κατὰ τὰς νῦν παρατηρουμένας ἀναλογίας, κατὰ τὸ ἔτος 2,000 μετὰ Χριστὸν ἡ Γερμανία θὰ ἔχῃ 164 ἑκατομμύρια κατοίκων, ἡ Ἀγγλία 142, ἡ Αὐστροουγγαρία 70, ἡ Γαλλία 64 καὶ ἡ Ἰταλία 56 ἑκατομμύρια.

Ὁ Ἑρμάννος Lingg, οὗ δημοσιεύομεν κατωτέρω ἐκ μεταφράσεως ἐν τῶν βυζαντιακῶν διηγημάτων, ἐγεννήθη τῷ 1820 ἐν Lindau παρὰ τὴν λίμνην τῆς Κωνσταντίας καὶ ἐσπούδασε τὴν ἰατρικήν, ἣν καὶ ἐξήσκησε μέχρι τοῦ 1851 ὡς στρατιωτικὸς ἰατρὸς ἐν Βαυαρίᾳ. Ἀλλ' ἀναγκασθεὶς νὰ ἀποσυρθῇ τῆς ὑπηρεσίας διὰ λόγους ὑγείας, ἐπεδόθη ἔκτοτε εἰς τὴν ποίησιν, δημοσιεύσας διαφόρους συλλογὰς λυρικῶν ποιημάτων, δραμάτων καὶ ἄλλας συγγραφάς. Τὸ ὑφ' ἡμῶν δημοσιευόμενον διήγημα περιλαμβάνεται ἐν συλλογῇ βυζαντιακῶν διηγημάτων, ἐκδοθέντων ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἐπὶ τὰ αὐτὰ ἐν ἔτει 1881 ἐν Βερολίνῳ ὑπὸ τὸν τίτλον «Byzantinische Novellen». Ἡ συλλογὴ αὕτη περιλαμβάνει πλὴν τοῦ *Διπλοῦ στρατηγήματος* καὶ τῆς *Εἰκοσομαχίας*, ἥτις μετεφράσθη ἐν τῷ «Παρνασσῷ», καὶ τὰ ἑξῆς: *Νικίσα* (ἔχον ὑπόθεσιν τὴν γνωστὴν Εἰκασίαν), *οἱ Λαστῆνοι*, *οἱ δύο ἡνίοχοι*, *Νίκη τῆς ζωῆς* καὶ *ἡ Κεφαλή*, ὧν προσεχῶς θέλομεν δημοσιεύσει τινὰ ἐν τῇ *Ἑστίᾳ*.

ΔΙΠΛΟΥΝ ΣΤΡΑΤΗΓΗΜΑ

ὑπὸ Hermann Lingg.

Ὑπὸ τὸν πυλῶνα τῆς ἁγίας Σοφίας παρετήρει ὁ αὐτοκράτωρ Ἀνδρόνικος ἀπὸ πολλῶν ἡμερῶν, ὁσάκις εἰσήρχετο, γυναῖκα κεκαλυμμένην διὰ πέπλου καὶ φέρουσαν ἐν χερσὶ μεμαραμμένον στέφανον δάφνης. Τοῦτο δ' ἐξήγειρε τὴν περιέργειαν αὐτοῦ· ἐπειδὴ δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἡ γυνὴ διεκρίνετο ἐν τῷ περιστοιχίζοντι αὐτὴν πλήθει δι' ἰδίας τινὸς εὐκοσμίας καὶ ἀξιοπρεποῦς στάσεως προσεφώνησέ ποτε αὐτὴν καὶ εἶπε· «Διὰ τίνα φυλάττεις, παράδοξος Μοῦσα, τὸν στέφανον ἐπὶ χρόνον οὕτω μακρόν, ὥστε οὗτος ἐμαράνθη ἤδη ἐν τῷ μεταξύ;—«Τὸν ἔπλεξα, ἀπήντησεν ἐκείνη, δι' ἐκεῖνον τὸν στρατηγὸν τοῦ αὐτοκράτορός μου, ὅστις ἔμελλε νὰ ἐπιστρέψῃ νικητὴς ἀπὸ τοῦ πολέμου κατὰ τῶν Τούρκων—ἀλλὰ φεῦ, ματαίως. Ἀπ' ἐναντίας δὲ αἱ θλιβεραὶ εἰδήσεις περὶ τῆς ἡμετέρας ἥττης καθιστῶσι περίφροντι τὸ Βυζάντιον καὶ ταράσσουσι τὰ πνεύματα».

Ὁ Ἀνδρόνικος κατ' ἀρχὰς μὲν ἠγανάκτησεν ἐπὶ τούτοις τοῖς λόγοις, ἐπειδὴ ἐτόλμων νὰ ὑπομνήσωσιν αὐτῷ τὴν ἀτυχίαν τῶν ὅπλων του, τὴν ἀνικανότητα τῶν στρατηγῶν του, τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀπραξίαν. Ἐντεῦθεν ἐξωργίσθη· ἀλλ' ὅτε ἡ τολμηρὰ ῥήτωρ ἐν τῷ μεταξὺ λαλοῦσα ἀνέσυρε τὸν πέπλον αὐτῆς, ἀφιόπλισε τὴν ὀργὴν αὐτοῦ ἡ εὐγενὴς καὶ κοσμία ἔκφρασις τοῦ προσώπου. Ἐπειδὴ δὲ πλὴν τούτου εἴκασεν ὅτι ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ καὶ ταύτῃ τῇ προσφωνήσει ὑπεκρύπτετό τι ἰδιάζον, ἐκάλεσεν αὐτὴν νὰ ἔλθῃ εἰς τὰ βασίλεια καὶ διέταξε τοὺς θαλαμηπόλους αὐτοῦ νὰγάγωσιν αὐτὴν πρὸς αὐτόν.

Ἤκουσε δ' αὕτη τοῦτο μετὰ προφανοῦς χαρᾶς καὶ ἀνέμεινεν ἕως τελειώσῃ ἡ λειτουργία, μεθ' ὃ ἀνεμίχθη μετὰ τῆς ἀκολουθίας τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἀφιχθεῖσα εἰς τὰ ἀνάκτορα ἦχθη πρὸ αὐτοῦ. Αὐτόθι δ' ἐρωτηθεῖσα τίς εἶνε καὶ ὁποῖοί τινες οἱ λόγοι οἱ παρακινήσαντες αὐτὴν εἰς διάβημα οὕτω παράδοξον ἀπεκρίθη· «Εἶμαι ἡ Ἀγγελική, ἡ σύζυγος τοῦ συγκλητικοῦ καὶ πατρικίου Φιλώτα, ὅστις δὲν σοὶ εἶνε ἄγνωστος, βασιλεῦ».

— Τὸν γνωρίζω, ἀπεκρίθη ὁ αὐτοκράτωρ· δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ κράτει μου ἀνὴρ πιστότερος ἐκείνου καὶ εὐλαβέστερος. Ὁποίας εἰδήσεις μοὶ φέρεις περὶ ἐκείνου; Τὸ συμβὰν τὸ ἐλκῦσαν τὴν προσοχήν μου ἐπὶ σὲ ἐγένετο τῇ θελήσει αὐτοῦ καὶ κατ' ἐντολήν του;

— Οὐχί, ἀπήντησεν ἐκείνη, ἀλλ' ὑπῆρξεν ἰδία ἐμοῦ ἀπόφασις καὶ ἐχρειάσθη μεγάλη τόλμη ἵνα ἐκτελέσω τὴν πρᾶξιν ταύτην τοῦ νὰ φανῶ πρὸ σοῦ ἐπίμονος καὶ ἀπόκοτος, ἀλλ' ἡ δυστυχία τῆς πατρίδος μὲ ἤγαγεν εἰς αὐτὴν μετὰ βίας ἀκαθέκτου. Πολλάκις δῆλα δὴ ἤκουσα τὸν ἄνδρα μου θρηνοῦντα τὰ δεινὰ τὰ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐπιφερόμενα ἡμῖν, εἰς δὲ τὰς ἐκφράσεις τῆς ὀδύνης αὐτοῦ ἀνεμιγνύετο ἐνίοτε ἡ ὑπερήφανος ἰδέα, ὅτι αὐτὸς θὰ ἐπιτύχῃ νὰ νικήσῃ τοὺς Τούρκους καὶ νὰ ἐλευθερώσῃ τὸ βασίλειόν σου ἀπὸ τούτων τῶν στιφῶν.

Ὁ αὐτοκράτωρ μειδιάσας ἠρώτησε: «Καὶ διὰ τίνα λόγον δέν μοι προσήνεγκεν ὁ σύζυγός σου αὐτὸς τὴν ὑπηρεσίαν του;

— Ἐπειδὴ ἐφάνη αὐτῷ ἀδύνατον νὰ σε πείσῃ ὅτι αὐτός, ἀνὴρ ἡλικιωμένος καὶ οὐδέποτε ἀρχηγήσας στρατοῦ, θὰ ἠδύνατο νῦν διὰ μιᾶς νὰ ταχθῇ ἀρχηγὸς τῆς στρατιᾶς καὶ νὰγάγῃ αὐτὴν ἐπὶ τὴν νίκην. «Θὰποκομίσω μόνον περίγελων, μοὶ εἶπε πολλάκις, καὶ ἂν δὲν κατώρθονον νὰ ἐκπληρώσω τὴν ὑπόσχεσίν μου, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἐτελεῖτο τὸ θέλημά μου, πλὴν τῆς συμφορᾶς θὰ ἔπλησσε καὶ ἐμὲ καὶ πάντας ἡμᾶς ἀνέκπλυτος αἰσχύνη.» Ἰδοῦσα δ' ἐγὼ αὐτὸν οὕτω περιαλγῆ, ἅμα δὲ παρατηρήσασα τὸν ζῆλον αὐτοῦ καὶ ἰδοῦσα ἀπαστράπτον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ θάρρος νεανικόν, ἐνεπλήσθην πίστεως καὶ ἀπεφάσισα νὰ εὕρω εὐκαιρίαν ἵνα σε παρακαλέσω νὰναθέσῃς τῷ συζύγῳ μου τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ, ἐπειδὴ ἔχω ἑδραίαν πεποίθησιν ὅτι θὰ εὐνοηθῇ ὑπὸ τοῦ θεοῦ πλέον, ἢ οἱ μέχρι τοῦδε στρατηγοί.

Καὶ πάλιν περιέπτη μειδίαμα εἰς τὰ χείλη τοῦ αὐτοκράτορος, ἐπειδὴ ἐγνώριζε καλῶς τὸν συγκλητικὸν Φιλώταν ὡς ἄνδρα γενναῖον, ἀλλὰ γηραιὸν καὶ ἀσθενικόν, ὅστις τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἡμέρας ἠσχολεῖτο περὶ τὴν φοίτησιν εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ ἐφαίνετο ὡς ὁ πάντων τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ ἥκιστα ἁρμόδιος πρὸς ἡγεμονίαν στρατοῦ. Καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἠδύνατο νὰ μὴ ἔχῃ αἴσθησιν τῆς πεποιθήσεως ταύτης; Μᾶλλον δὲ δὲν κατενόει ὅτι αἱ ταλαιπωρίαι τῆς ἐκστρατείας ἔμελλον νὰ ἀπειλήσωσι τὴν ζωὴν τοῦ γέροντος; Ἡ ἀμφιβολία αὕτη καθίστανεν αὐτὸν ἐμφρονέστερον καὶ ἐνόμισε χρέος αὐτοῦ νὰ μὴ ἀποκρύψῃ αὐτὴν ἀπὸ τῆς δεομένης. Ἀλλ' ἐκείνη ἀπαντῶσα ἀσφαλῶς καὶ ἀμερολήπτως ἔκαμε κα-

τάδηλον τὴν πεποίθησιν αὐτῆς ὅτι ἡ εὐλάβεια καὶ φιλοπατρία τοῦ συζύγου αὐτῆς θὰ βοηθήσωσιν αὐτὸν νὰ καταπαλαίσῃ πάντα ταῦτα τὰ ἐπιπροσθοῦντα προσκόμματα. Πᾶς ἄλλος μᾶλλον ἠδύνατο νὰ ὑποκύψῃ, ἀλλ' οὐχὶ ὁ Φιλώτας, ὃν προστατεύει ἡ δεξιὰ τοῦ Ὑψίστου, ἐπειδὴ αὐτὸς εἶνε ὁ ἐκλεκτὸς τῆς θείας προνοίας.

— Διὰ τί, ἐξηκολούθησε λέγουσα ἐν τῷ ζήλῳ αὐτῆς, διὰ τί ἠττήθησαν οἱ πρότερον στρατηγοί, καίπερ ὄντες νεώτεροι καὶ μᾶλλον δεδοκιμασμένοι; Ἐπειδὴ ἦσαν ἁμαρτωλοί, ἐπειδὴ ἐνέπνεεν αὐτοὺς γηΐνη φιλοδοξία.

Σύννους ἐθεώρει ὁ αὐτοκράτωρ τὴν ἔνθουν ῥήτορα. Ὑπεσχέθη δὲ νὰ διασκεφθῇ σπουδαίως ἀπόφασιν οὕτω σπουδαίαν ὡς ὁ διορισμὸς τοῦ συζύγου αὐτῆς καὶ ἀπεχαιρέτισεν αὐτήν, διατάξας νὰ παρουσιασθῇ πρὸ αὐτοῦ πάλιν τὴν ὑστεραίαν κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν.

Μόλις δ' εἶχεν ἀπέλθει καὶ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἀνδρονίκου εἰσεχώρησεν ὑπόνοια κατὰ τοῦ ἀληθοῦς φρονήματος τῆς Ἀγγελικῆς. Ἀδύνατος, εἶπε καθ' ἑαυτόν, ἀδύνατος εἶνε ἐν σπουδαιότητι ἡ πεποίθησις αὐτῆς ὅτι ὁ Φιλώτας προώρισται ὑπὸ τῆς θείας προνοίας νὰ μεταβληθῇ ἀπὸ ἀπειροπολέμου καὶ ἄλλως γηραιοῦ ἀνδρὸς εἰς τολμηρόν, ἀκούραστον καὶ ὀξύνουν στρατηγόν. Καὶ ἂν δὲ φρονῇ τοῦτο ἐκείνη, πῶς δύναται νὰ φαντασθῇ ὅτι θεωρῶ ἐγὼ δυνατὸν τοιοῦτο θαῦμα; Μὴ ἀναμένει ταῦτα διανοουμένη τὴν συνεργίαν τῆς ἐντυπώσεως, ἣν ἠδύνατο νά μοι ἐμποιήσῃ ἡ καλλονὴ αὐτῆς; Τί ἄρα ἔπεισεν αὐτὴν νὰ προβῇ εἰς ταύτην τὴν αἴτησιν; Ἡ φιλοδοξία αὐτῆς ἢ ἐκείνου; Δυσκόλως δύναμαι νὰ τὸ πιστεύσω. Μὴ ἄρα ὑποκρύπτεται ὑπὸ τὴν πρότασιν αὐτῆς ἡ καὶ εἰς αὐτὴν ἐκείνην ἴσως οὐχὶ τελείως φανερὰ πρόθεσις τοῦ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τῶν ἀλύσεων αἵτινες δεσμεύουσιν αὐτὴν παρὰ τὸ πλευρὸν γέροντος αὐστηροῦ, ἴσως δὲ καὶ ζηλοτύπου;

Ὁπόσον θελκτικὴ ἦτο ἡ περικαλλὴς ὑποκρίτρια! Ὁπόσον ἦτο τρυφερὰ ἡ φωνή της, ὁπόσον τὸ βλέμμα της ζωηρόν, ὁπόσον ἐρασμία ἑκάστη τῶν κινήσεων αὐτῆς!

Ὅτε ἀνεκάλει εἰς τὴν μνήμην του τὴν εἰκόνα της καὶ ἐφαντάζετο τὸν παρηκμακότα σύζυγόν της, εὐκόλως ἐξήγει τοὺς λόγους δι' οὓς ἐκείνη ἐπόθει νὰ μὴ ἀφήσῃ ἐπὶ πλέον τὴν ζωήν της σβεννυμένην δεσμῶτιν παρὰ τὸν γηραιὸν αὐτῆς σύζυγον. Καὶ μετέβη πρὸς αὐτόν, τὸν αὐτοκράτορα, αὐτοῦ ἐδεήθη νὰ τὴν ἀπελευθερώσῃ ὡς ἐν σιωπηλῇ μετ' αὐτοῦ συνεννοήσει. Δὲν ἠδύνατο λοιπὸν τὸ διάβημα τοῦτο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἄφωνόν τι νεῦμα, ὡς ἀπόκρυφός τις ἐρωτικὴ ὁμολογία;

Περὶ τοῦ ἀμφιρρόπου τούτου ζητήματος ἐζήτησε τὴν γνώμην τῶν ἀστρολόγων, οἵτινες προεμήνυσαν αὐτῷ διπλῆν νίκην. Τίνα δὲ ἄλλην ἔννοιαν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἡ προμαντεία αὕτη παρὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐλπίδων του;

Ὅλως διάφοροι ἦσαν οἱ δισταγμοὶ καθ' ὧν ἠγωνίζετο ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἡ Ἀγγελική. Αἱ ἐρωτήσεις ἃς ἀπηύθυνεν αὐτῇ ὁ αὐτοκράτωρ ἠνέῳξαν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς περὶ τοῦ διαβήματός της. Ἡ πρᾶξις εἰς ἣν ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἀνδρός της προέβη, θὰ ἔφερεν ἄρα εἰς αἴσια ἀποτελέσματα, καὶ ἂν ἐπετύγχανεν; Διὰ ταῦτα μετὰ θάρρους ἥττονος ἢ τὴν προτεραίαν παρέστη εἰς τὰ βασίλεια καὶ παρουσιάσθη πρὸ τοῦ Ἀνδρονίκου, ὅστις εὗρεν αὐτὴν ἔτι θελκτικωτέραν καὶ ἐρασμιωτέραν. Ἡ δ' ἐπικεχυμένη ἐπὶ τῆς ὄψεώς της μελαγχολία ἐφάνη αὐτῷ προκαλουμένη ὑπὸ τῆς ἀνησυχίας ἂν θὰ γείνῃ δεκτὴ ἡ παράκλησις αὐτῆς. Ἐπειδὴ δὲ τὴν ἐπαγγελθεῖσαν αὐτῷ δευτέραν νίκην ἐνόμιζεν ἀναφερομένην εἰς τὴν πρὸς ἐκείνην σχέσιν του, δὲν ὤκνησε νὰποδεχθῇ τὴν αἴτησίν της.

Διεβεβαίωσε δ' αὐτὴν ὅτι συμφώνως πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν της μέλλει νὰναθέσῃ εἰς τὸν πατρίκιον τὴν ἀνωτάτην ἡγεμονίαν τοῦ πολέμου, παρεκάλεσε δὲ αὐτὴν νὰ μὴ ἀνακοινώσῃ αὐτῷ τὴν ἀπόφασιν, ἵνα φανῇ ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐσκέφθη νὰ καλέσῃ ὡς στρατηγὸν τὸν φίλον αὐτοῦ.

— Σ' εὐχαριστῶ, ἀνέκραξεν ὁ αὐτοκράτωρ, ὅτι ἐπροκάλεσες τὴν παρ' ἐμοῦ ἐκλογὴν ἐκείνου, πολὺ δὲ μᾶλλον θά σοι εὐγνωμονῇ ἐκεῖνος ὅταν ἔλθῃ ἡ στιγμὴ ἣν ἀμφότεροι ἐπιποθοῦμεν.

Φαιδρὰ ἀπεχώρησεν ἡ Ἀγγελική, λογιζομένη ἑαυτὴν εὐτυχῆ ὅτι βλέπει ἐκπληροῦμενον τὸν πόθον τοῦ συζύγου της, ἐφαντάζετο δὲ ἤδη αὐτὸν καὶ ἐπανερχόμενον νικηφόρον. Τῶν δὲ σκέψεων τοῦ δεσπότου, τῶν αἰσθημάτων ἅτινα ἐγέννησεν ἐν αὐτῷ, οὐδεμίαν εἶχεν αἴσθησιν, ἐπειδὴ ὁ Ἀνδρόνικος εἶχε νομίσει ὀρθὸν νὰποκρύψῃ τὰ αἰσθήματά του, ἐπιφυλασσόμενος νὰ ἐκδηλώσῃ τὸ ἀληθές του πάθος ἀφοῦ πρῶτον ἀπομακρυνθῇ ὁ Φιλώτας.

Ὅτε δὲ ἐπῆλθεν ὁ διορισμὸς αὐτοῦ ὡς στρατηγοῦ, εὗρε τὸν γενναῖον ἕτοιμον καὶ πρόθυμον νὰ ἐκτελέσῃ ἀμελλητὶ τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ ἐντολήν. Εἶχε δὲ πρὸ πολλοῦ ἤδη καταστρώσει τὸ σχέδιον τῆς ἐκστρατείας, προτιθέμενος νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς ἐχθροὺς τὴν ἰδέαν περὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἀσφαλείας, καὶ νὰποκοιμίσῃ αὐτούς, ἤδη καταστάντας ἀλαζόνας ὡς ἐκ τῶν νικῶν αὐτῶν, ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι ἦσαν ἀήττητοι καὶ νὰ κατορθώσῃ νὰ χωρίσῃ αὐτούς, ἐν ᾧ ἀφ' ἑτέρου ἔμελλε τὰ ἴδια αὐτοῦ στρατεύματα νὰ τὰ σκληραγωγήσῃ διὰ διαφόρων πορειῶν, νὰ τὰ ἀσκήσῃ διὰ πλαστῶν ἐφόδων, τέλος δὲ νὰ ἐπιπέσῃ κατὰ τοῦ πολεμίου μετὰ συνηνωμένων δυνάμεων ἅμα ὡς παρείχετο ἁρμοδία εὐκαιρία. Καὶ αὐτὴν δὲ τὴν περὶ τῆς πολεμικῆς του ἀνικανότητος διαδεδομένην φήμην μετεχειρίσθη ἐπιτηδείως, διαδώσας τὴν εἴδησιν ὅτι ἐγένετο στρατηγὸς τῶν Βυζαντίνων πρεσβύτης τις μοναχός, ἐλπίζων διὰ τῶν τοιούτων νὰ τύχῃ βεβαιότερον τοῦ ποθουμένου. Ἐν ᾧ δὲ παρεσκεύαζε τὰ πάντα ὅπως πραγματώσῃ τὰ σχέδιά του καὶ εἶχεν ἤδη στρατοπεδεύσει, ἔμεινεν ἡ σύζυγος αὐτοῦ μόνη ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ διεβίου οὕτω κεκρυμμένη ἀπὸ τοῦ κόσμου, ὥστε ἠδύνατο νὰ πιστευθῇ ὅτι οὐδ' εὑρίσκετο παροῦσα ἐν τῇ μητροπόλει. Ὁ δὲ Ἀνδρόνικος εἶχε διατάξει τὴν ἀκριβεστάτην ἐπιτήρησιν αὐτῆς ἢ μᾶλλον μόνον τοῦ οἴκου της, ἐπειδὴ ἐκτὸς αὐτοῦ δὲν ἦτο ὁρατή, τοῦτο δ' ἔπραττεν ὅπως βεβαιωθῇ ἂν δὲν εἶχε προκαλέσει τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ συζύγου αὐτῆς χάριν ἄλλου τινὸς ἀνδρός· ἀλλ' ὅτε ἔμαθεν ὅτι διαβιοῖ ἐντελῶς μόνη καὶ οὐδεὶς φοιτᾷ παρ' αὐτήν, τότε ἐπίστευσεν ὅτι οὐδεμία ἐπιτρέπεται αὐτῷ ἀμφιβολία, ὅτι συνεπάθει πρὸς αὐτὸν καὶ ἀνέμενεν ὅπως ἐκεῖνος μεταβῇ πρὸς συνάντησιν αὐτῆς.

Ὧν νεαρός, ἄγαμος καὶ εἰθισμένος νὰ ὑποτάσσωνται ἅπαντες εὐπειθῶς εἰς τὰς θελήσεις αὐτοῦ, οὐδενὸς ἐφείδετο· δι' αὐτὸν ἓν μόνον ὑπῆρχε καθῆκον, τὸ καθῆκον τῶν ὑπηκόων τοῦ ὑποτάσσεσθαι αὐτῷ.

Ὡς εἰ ἔμελλε νὰ φέρῃ αὐτῇ εἰδήσεις παρὰ τοῦ συζύγου της, εἰσῆλθεν ἑσπέραν τινὰ αἴφνης εἰς τὸν οἶκόν της, ἐν ᾧ ἐκείνη ὡς γνησία Ῥωμαία ἠσχολεῖτο περὶ τὸ ὑφαίνειν περιστοιχιζομένη ὑπὸ τῶν θεραπαινίδων αὐτῆς, ὡς ἡ σύζυγος τοῦ Κολλατίνου. Ἰδὼν δ' αὐτὴν ἐκπλησσομένην, ἐθεώρησε τὴν ταραχὴν της προελθοῦσαν χάριν αὐτοῦ, μόλις δ' ἔμεινε μόνος μετ' αὐτῆς καὶ ἀπεπειράθη τὸ μὲν πρῶτον διὰ κεκαλυμμένων φράσεων, εἶτα δὲ μετὰ ἀπροκαλύπτου ἐρωτοληψίας νὰ κλονίσῃ τὴν πίστιν αὐτῆς. Ἐκείνη βλέπουσα ὁποίας φλόγας πάθους ἤναψεν ἡ ἐθελοθυσία αὐτῆς, ἠρυθρία καὶ ἔτρεμεν. Εὑρίσκετο μεστὴ δειλίας καὶ αἰδοῦς· δὲν ἐτόλμα νὰ ὑψώσῃ τοὺς ὀφθαλμούς, μόνον δ' ἐδέετο τοῦ αὐτοκράτορος νὰ φεισθῇ τῆς τιμῆς αὐτῆς καὶ ὑπολήψεως πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ κόσμου, ἐν δὲ τῇ συγχύσει αὐτῆς, ὅπως εὕρῃ διέξοδον, ἀφῆκε νὰ τῆς ἐκφύγῃ ὁ λόγος, ὅτι κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἔμελλε νὰ μετοικήσῃ εἰς ἐξοχικὸν οἰκίσκον μοναχικόν, ὅπου θὰ ἠδύνατο νὰ δεχθῇ αὐτὸν χωρὶς νὰ φοβῆται τὴν καταλαλιάν, μόνον δὲ τώρα παρεκάλει νὰ τὴν ἀφήσῃ.

— Καὶ θὰ μοι ἐπιτρέψῃς νὰ σε εὕρω αὐτόθι, νὰ σε καλέσω ἰδικήν μου ἐκεῖ ὅπου δὲν θὰ δύναται νὰ σε ταράξῃ φόβος καταλαλιᾶς;

— Σὺ εἶσαι ὁ διατάσσων, ἀπεκρίθη ἐκείνη ταπεινῶς, ἡμεῖς δὲ ἔμαθα ἅπαντες δοῦλοί σου καὶ ἔχομεν σκέπην τὴν μεγαλοψυχίαν σου!

Ὁ Ἀνδρόνικος ταραχθεὶς τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπείσθη εἰς τοὺς λόγους αὐτῆς καὶ τὴν αἰδήμονα αὐτῆς ἐπιφύλαξιν, καὶ ἀπεχώρησε, κατειλημμένος ὑπὸ ἔτι σφοδροτέρου ἢ πρότερον ἔρωτος πρὸς αὐτήν.

— Διὰ τοῦτο λοιπόν, ἀνέκραξεν ἐκείνη ὀδυνηρῶς, ὅτε ἀπεμακρύνθη ὁ Ἀνδρόνικος, διὰ τοῦτο ἐξεπλήρωσε τὴν αἴτησίν μου, ἵνα με εὕρῃ μόνην! Ὁ μυσαρός! καὶ ἐφαντάζετο ὅτι θὰ μ' εὕρῃ πρόθυμον! Ὁποία προσβολή! Τί λοιπὸν νὰ πράξω τώρα; Νὰποκαλύψω τὰ πάντα εἰς τὸν σύζυγόν μου; Καὶ ἔπειτα; Δὲν θὰ ἦτο τοῦτο ματαίωσις τῶν πάντων, δὲν θὰ παρεκώλυον τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ; ἀλλὰ δύναμαι νὰ σιγήσω, νὰ σιγήσω καὶ νὰ διστάσω καὶ νὰ ἐπιβαρύνω ἐμαυτὴν διὰ τῆς ὑποψίας ὅτι εἶμαι ἀρκετὰ ἀδύνατος ὥστε νὰ μὴ δύναμαι νὰποκρούσω μοχθηρόν τι σχέδιον, αὐτοστιγμεὶ καὶ μετὰ πλήρους θάρρους;

Οὕτως ἐκάθητο σκεπτομένη ἐπὶ πολὺ ἔχουσα τὴν κεφαλὴν κεκλιμένην μέχρι τοῦ κόλπου, ὅτε ἐπῆλθεν αὐτῇ ἡ ὑπόσχεσις ἣν ἔδωκε νὰ δεχθῇ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγροτικῇ αὐτῆς οἰκίᾳ. Ἐμμανὴς γενομένη ἐδράξατο τότε τοῦ μετώπου ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ καὶ ἐστήριξε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀσκαρδαμυκτὶ εἰς τὴν γῆν ὡς εἰ ζητοῦσα σωτηρίαν τινὰ ἰδέαν. Ὤ! τί ἔπραξα, ἐκραύγασε θρηνοῦσα, ἐπρόδωκα ἐμαυτήν, ἐλάλησα ὡς παράφρων. Ἐν ᾧ δ' εὑρίσκετο ἐν τῇ φρικτῇ ταύτῃ ψυχικῇ διαθέσει, σχεδὸν ἀπεγνωκυῖα, ὡς ἄγγελος κυρίου ἔφθασε γραμματοφόρος τοῦ συζύγου της. Ἔγραφε δ' ἐκεῖνος ταῦτα:

« Αἴσια βαίνουσι πάντα· θὰ νικήσωμεν δ' ἐλπίζω τοὺς Τούρκους. Μόνον ἓν εἶνε ἀκόμη εὐκαιρότατον, ἡ προσέλευσις τοῦ βασιλέως, ὃν ὁ στρατὸς ποθεῖ νὰ ἴδῃ φοιτῶντα παρ' αὐτὸν καὶ ζητεῖ νὰ ἴδῃ διαπρέποντα ἐν τῷ ἀγῶνι. Δὲν δύνασαι νὰ πείσῃς αὐτὸν σὺ αὐτὴ ἢ δι' ἄλλου τινός; Ἀποπειράθητι, τόλμησον τὸ τολμηρὸν διάβημα νὰ παρακαλέσῃς σὺ αὐτὸν τὸν ἴδιον».

Τότε προέβη εἰς ἀπόφασίν τινα· ἐκάλεσε τοὺς θεράποντας αὐτῆς καὶ διέταξε νὰ παρασκευασθῶσι πάντα πρὸς ἀναχώρησιν. « Θὰ ἐκδικηθῶ » εἶπε καθ' ἑαυτήν· « Ἀνδρόνικε, μάθε, τί σημαίνει πίστις! »

Ἤδη κατὰ τὴν τρίτην ἀπὸ τῆς ἐπισκέψεως αὐτοῦ ἡμέραν ἐμήνυσεν αὐτῷ ὅτι ἀπεχώρησεν εἰς τὸν ἐξοχικὸν οἰκίσκον της καὶ ἀναμένει αὐτόθι τὴν ἄφιξίν του. Ὁ δὲ Ἀνδρόνικος, ἐκπληττόμενος, ἐπὶ τῷ τάχει τῆς ἐπιτυχίας, ἀλλ' ἐν χαρᾷ ἀνυπομονῶν ἐξεκίνησεν ἵνα ἀκολουθήσῃ αὐτῇ. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ὁ θεράπων ἐξετέλεσε κακῶς τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ ἐντολήν, ἐπειδὴ ὅτε ὁ αὐτοκράτωρ ἔφθασεν εἰς τὴν δηλωθεῖσαν ἔπαυλιν, ἔμαθεν ὅτι δὲν ἦτο ἡ παρ' αὐτοῦ ζητουμένη, ἐξαπέστειλαν δ' αὐτὸν ἐκεῖθεν εἰς ἄλλον ἀγροτικὸν οἰκίσκον ἀπέχοντα ἔτι ἱκανὰς ὥρας ἐκεῖθεν. Καίτοι δὲ εἶχεν ἐπέλθει ἤδη τὸ σκότος, καίτοι κατὰ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς πορείας

ἐπλησίαζον εἰς χώρας, αἵτινες ἐνίοτε ἤδη ἠπειλοῦντο ὑπὸ περιπολούντων ἐχθρικῶν στιφῶν, ὁ αὐτοκράτωρ ἐπέμενε νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν πορείαν μετὰ βραχεῖαν ἀνάπαυσιν. Ἐκέντει τὸν ἵππον του, οἱ δὲ ἀκόλουθοί του εἵποντο αὐτῷ.

Ὅτε δὲ ἐπελθόντος τοῦ λυκαυγοῦς ἐπλησίασαν εἰς τὴν ἔπαυλιν, ἥτις ἔκειτο πρὸ αὐτῶν ἐν χαριέσσῃ κοιλάδι, παρετήρησαν ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοῦ ἀπέναντι αὐτῶν ὑπερκειμένου βουνοῦ στίφος Τούρκων, καὶ ὅτε ἱππεύοντες κατέβησαν εἰς τὴν κοιλάδα, ἔσπευσαν πρὸς αὐτοὺς ἄνδρες ἐκ τοῦ οἰκίσκου, θρηνοῦντες ἐπωδύνως καὶ παραπονούμενοι ὅτι πρὸ μικροῦ στίφος Τούρκων εἶχεν ἐπιπέσει κατὰ τοῦ κτήματος καὶ ἀπαγάγει τὴν κυρίαν αὐτῶν. Ὁ Ἀνδρόνικος ἐκέλευσε νὰ καταδιώξωσι τὸν ἐχθρόν, ταχθεὶς αὐτὸς ἡγεμὼν τῶν περὶ αὐτόν. Κατείχετο δὲ ὑπὸ μεγάλης ἡδονῆς ἀναλογιζόμενος ὅτι ἔμελλε νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν περικαλλῆ γυναῖκα ἀπὸ τῶν ἁρπάγων αὐτῆς καὶ νὰ περιλάβῃ εἰς τοὺς κόλπους του τὴν σωθεῖσαν. Πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ παρουσιάζετο ἡ ἀγωνία καὶ ἀπελπισία τῆς ὑπ' αὐτοῦ θερμῶς ἀγαπωμένης συζύγου τοῦ φίλου αὐτοῦ καὶ στρατηγοῦ, ὃν μόλις που ἐνεθυμεῖτο.

Ἀλλ' ὁ Φιλώτας εἶχεν ἤδη ὑπερτερήσει τῶν πολεμίων ἔν τισι μικραῖς μάχαις, ἡ δὲ τύχη ἐφαίνετο εὐμενὴς πρὸς αὐτόν. Αὐτὸς δ' ἐφαίνετο καταστὰς ῥωμαλεώτερος καὶ ἀνανεωθεὶς ἐκ τῶν μόχθων εἰς οὓς ὑπεβάλλετο καὶ ἐκ τῶν ἐπιτυχιῶν αὐτοῦ. Ἐνυπῆρχε μάλιστα τί τὸ πολεμικὸν καὶ ἀπειλητικὸν ἐν τῇ θέᾳ τοῦ πρεσβύτου ἐκείνου τοῦ φέροντος μακράν, λευκὴν γενειάδα καὶ περιβαλλομένου τὴν αὐστηρὰν ὄψιν διὰ κυματιζομένων ἀργυρῶν βοστρύχων, ὅτε παρουσιάζετο ἐπὶ τοῦ πλουσίως κεκοσμημένου ἵππου του διατρέχων τὰς φάλαγγας ὡς οἱ δεσπόται τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ἐπεθεώρει τοὺς στρατοὺς διὰ τῶν ὑπὸ πυκνὰς ὀφρῦς προβαλλόντων ὀφθαλμῶν ἀετοῦ. Ἱππεῖς φέροντες ἐπὶ τῆς περικεφαλαίας κοσμήματα φαντασιώδη καὶ πορφυροῦς μανδύας ἀνεμιζομένους, πεζοὶ περιβαλλόμενοι θώρακας λεπιδωτοὺς καὶ κρατοῦντες ἀκόντια μακρὰ καὶ βραχέα ἀντιπαρήρχοντο πρὸ αὐτοῦ, ξανθοὶ Καυκάσιοι καὶ μελάγχρωτες υἱοὶ τῆς θερμῆς Ἀφρικῆς, ἄνδρες ὡπλισμένοι πρὸς πᾶν εἶδος ἀγῶνος εὑρίσκοντο παρατεταγμένοι. Ὡς εἴπομεν, ἡ τύχη ηὐνόει τῶν στρατηγῶν ἀνελπίστως. Τὴν ῥαθυμίαν καὶ μέχρι μανίας φθάνουσαν ἀγερωχίαν τῶν Τούρκων, οἵτινες ἐθεώρουν τὸν γηραιὸν ἀσθενικὸν ἄνδρα ὡς ἀξιοκαταφρόνητόν τινα ἀντίπαλον, μετεχειρίσθη ἄριστα πρὸς ὠφέλειαν ἑαυτοῦ. Οὐδὲν τῶν ἁμαρτημάτων αὐτῶν διέλαθε τὸ ἄγρυπνον αὐτοῦ ὄμμα, οὐδεμίαν στιγμὴν ἀφῆκεν ἄνευ ἔργου καὶ οὕτω κατώρθωσε νὰ ἑλκύσῃ αὐτοὺς εἰς ληστρικὴν ἐπιδρομήν, παρασκευάσας πλαστὴν δι' ἀγγέλων προδοσίαν σιταγωγίας δῆθεν στελλομένης εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ καὶ συγχρόνως διαδοὺς τὴν εἴδησιν ὅτι ἐν τῇ ἀποστολῇ ταύτῃ εὑρίσκοντο οἱ πολυτιμότατοι θησαυροὶ τοῦ βασιλέως. Οἱ Τοῦρκοι ἀπατηθέντες ἑκτῶν τοιούτων διαδόσεων ἐχώρισαν τὴν δύναμιν αὐτῶν, μέρους τῆς στρατιᾶς αὐτῶν ἀποσπασθέντος, ὅπως λαφυραγωγήσῃ τὸν σιτοπομπίαν. Οὕτω δὲ κατώρθωσε νὰ ἐπιπέσῃ κατ' αὐτῶν μεθ' ἁπάσης τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, διασχίσας καὶ φονεύσας τοὺς περὶ τὴν λείαν διατρίβοντας. Μετὰ δὲ τὴν νίκην ταύτην ἀμελλητὶ ἐπῆλθε κατὰ τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τῶν δυνάμεων τῶν πολεμίων, πρὶν τοῦτο προφθάσῃ νὰ συνασπισθῇ.

Ἡ δὲ ἑσπέρα, καθ' ἣν ὁ αὐτοκράτωρ καταδιώκων τοὺς ληστὰς ἐκείνους ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων εἶδεν ἀπαγομένην τὴν Ἀγγελικήν, ἦτο ἡ προτεραία τοῦ κρισίμου ἀγῶνος. Εἶχε δὲ πλησιάσει ἤδη τὸ πολέμιον στῖφος ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ μεταξὺ αὐτῶν τοὺς αἰχμαλώτους, αὕτη δὲ ἡ θέα ἐνίσχυε τὸν ζῆλον αὐτοῦ τε καὶ τῶν περὶ αὐτόν. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἶχον φθάσει εἰς τὴν εἴσοδον χωρίου τινὸς καὶ εἶχον χάσει ἀπὸ τῆς ὄψεώς των τοὺς ληστάς, ἐπειδὴ οὗτοι αὐτόθι καλυφθέντες ὑπὸ τοίχων καὶ δένδρων διέδρασαν τοὺς καταδιώκοντας καὶ παρενέβαλλον αὐτοῖς ἐμπόδια εἰς τὸν δρόμον, δι' ὧν προέτρεχον αὐτῶν. Ἀλλ' ὁ Ἀνδρόνικος ἐν τούτοις δὲν ἐκρατεῖτο, ἐξηκολούθει δὲ τὴν δίωξιν ἀπὸ ῥυτῆρος διὰ τῶν ἐκ δένδρων φραγμάτων καὶ τῶν στενωπῶν τῆς κώμης. Ἀλλ' εἰς μάτην ἤλπιζεν ὅτι θὰ κατορθώσῃ νὰ ἐπανεύρῃ τὰ ἴχνη τῶν φυγάδων κατὰ τὴν ἔξοδον τοῦ χωρίου. Ἐν τῷ εὐρεῖ πεδίῳ, ὅπερ ἔκειτο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, ὅτε διεπέρασεν καὶ τὰς τελευταίας καλύβας, οὐδὲν ἠδύνατο νὰ διίδῃ· διὸ ἔστρεψε τὸν ἵππον αὐτοῦ πρὸς τὰ ὀπίσω, διεζηρεύνησε πᾶσαν αὐλήν, πάντα κῆπον μετὰ τῶν πιστῶν αὐτοῦ, ἀλλ' εἰς μάτην· οἱ φυγάδες εἶχον ἀφανισθῆ ὡς εἰ εἶχον κρυβῆ εἰς τὴν γῆν. Ἀπ' ἐναντίας δ' ἐν ᾧ ἔτι ἠσχολεῖτο περὶ τὴν ζήτησιν τῶν φυγάδων εἰσῆλθεν ἀνελπίστως ἐξ ἄλλου μέρους εἰς τὸ χωρίον ἀπόσπασμα τοῦ βυζαντιακοῦ στρατοῦ, ἀνῆκον εἰς τὴν ὀπισθοφυλακὴν καὶ ἀπεσταλμένος πρὸς κατόπτευσιν. Καὶ ἐκεῖνοι δ' ἐρωτηθέντες εἶπον ὅτι οὐδένα τῶν καταδιωκομένων εἶδον, ἀπ' ἐναντίας δ' ἔφεραν τὴν εἴδησιν, ὅτι ὁ Φιλώτας μετὰ τοῦ σώματος τοῦ στρατοῦ ἐγγύτατα τοῦ χωρίου παρεσκευάζετο πρὸς τὴν ὁριστικὴν μάχην. Οὐδὲν λοιπὸν ἀπελείπετο εἰς τοὺς διώκτας ἄλλο ἢ ἡ παραίτησις ἀπὸ τῆς ἄλλως ἀσκόπου καταδιώξεως καὶ ἡ ἕνωσις αὐτῶν μετὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ Βυζαντίνου στρατηγοῦ. Καὶ ἀπεφάσισε μὲν τοῦτο ὁ Ἀνδρόνικος μετὰ λύπης, ἀλλὰ ταχέως ὑπερίσχυσεν ἐν αὐτῷ τὸ φιλοπόλεμον ἦθος καὶ ἡ ὑπερήφανος ἰδέα ὅτι διὰ τῆς παρουσίας του θὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς ἀγωνιζομένους καὶ θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν νίκην τοῦ στρατηγοῦ αὐτοῦ. Συνήργει δὲ ἴσως πρὸς τὴν ἀπόφασιν ταύτην ποιά τις μετάνοια, ἡ συναίσθησις, ὅτι ὤφειλε νὰ ἐπανορθώσῃ τι ἀδίκημα γενόμενον εἰς αὐτόν, νὰ ἐξαφανίσῃ καταισχύνην τινά, νὰ ἐξαλείψῃ ἁμάρτημά τι. Μηγὰρ ἠδύνατο νὰ ὁμολογήσῃ αὐτῷ, ὁποῖος λόγος ἔπεισεν αὐτὸν νὰ μεταβῇ οὕτως ἀνελπίστως πρὸς τὸ στράτευμα, ἠδύνατο νὰποκρύψῃ ἀπ' αὐτοῦ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς συζύγου του, νὰποσιωπήσῃ αὐτῷ τὸν τρόπον καθ' ὃν κατώρθωσε νὰ μάθῃ τὰ κατ' αὐτὴν ἢ διὰ ποίου ψεύδους ὤφειλε νὰ καλύψῃ ἀμφότερα ταῦτα; Εὐτυχῶς δὲν ἀπέμεινεν αὐτῷ καιρὸς πρὸς μακροτέραν σκέψιν· τὰ δὲ στρατεύματα ἐθεζιώσαντο αὐτὸν διὰ κραυγῶν ἀγαλλιάσεως, ὁ στρατηγὸς ὑπέβαλεν αὐτῷ τὸ σχέδιον τῆς μάχης καὶ μετὰ βραχὺ ἤδη αἱ σάλπιγγες ἔδωκαν τὸ σημεῖον τῆς ἐφόδου. Ὁ Φιλώτας, δεξιῶς στρατηγήσας, ἐπέφερε τοῖς Τούρκοις ἐντελῆ ἥτταν, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ διεκρίθη ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ ἀνδρείᾳ καὶ ἦτο πολλάκις δρατὸς ἐν ταῖς πρώταις τάξεσι τῶν μαχομένων. Ἐφαίνετο ὡς εἰ συνεχίζων ἐν τῷ ἀγῶνι τὴν καταδίωξιν καὶ ἐπιθυμῶν νὰ κερδήσῃ ἐκείνην, ἣν θὰ ἐθεώρει ὡς τὸ κάλλιστον τῶν ἐπάθλων. Οὕτω δέ, παραχθεὶς νὰ προχωρήσῃ λίαν μακρὰν ὡς ἐκ τῆς ὁρμῆς του, ἐτραυματίσθη ἐλαφρῶς ὑπὸ βέλους. Ἀλλ' ὅμως δὲν ἐπέτρεψε νὰ ἐπαναγάγωσιν αὐτὸν πρὸ τῆς περατώσεως τοῦ ἀγῶνος, ἐπέστρεψε δὲ ἐκ τοῦ πεδίου τῆς μάχης μετὰ τοῦ Φιλώτα, μόνον ὅτε τελείως ἐβεβαιώθη ἡ νίκη, ἀγόμενος ὑπό τινων τῶν περὶ αὐτὸν γενναίων. Τότε δὲ ἦτο πλέον καιρὸς νὰ ἐξομολογηθῇ πρὸς τὸν φίλον. Στραφεὶς δὲ μετ' ἄλγους πρὸς αὐτὸν καὶ λαβὼν τὴν χεῖρά του, «Ἡ πληγή μου δὲν ἀλγεῖ τόσον, εἶπε βλέπων τὴν περίφροντιν ὄψιν τοῦ πιστοῦ στρατηγοῦ προδίδουσαν τὴν συμπάθειάν του, οὐδ' ἡ χαρὰ ἐπὶ τῇ νίκῃ εἶνε τόσον μεγάλη, ὥστε νὰ παρηγορηθῶ ἐπὶ ἀπωλείᾳ, ἥτις εἶνε μεγαλειτέρα καὶ τοῦ ἄλγους καὶ τῆς χαρᾶς μου. Ἄχ! περίμενε ν' ἀκούσῃς εἴδησιν ὀδυνηράν. Ἡ σύζυγός σου Ἀγγελικὴ ἡρπάγη ἀπὸ τοῦ ἐξοχικοῦ σου οἰκίσκου ὑπὸ ἀπίστων, καὶ φοβοῦμαι μὴ ἐφονεύθη ὑπ' αὐτῶν λυσσώντων ἐπὶ τῇ ἥττῃ, ἐπειδὴ τοιοῦτον ἀπάνθρωπον ἔθος ἔχουσιν ἐκεῖνοι οἱ βάρβαροι.

— Ὦ! Θεέ μου, ἀνέκραξεν ὁ Φιλώτας, λοιπὸν ἔμελλε νὰ προσενεχθῇ ὡς θῦμα ἐξιλαστήριον ἐπὶ τῇ νίκῃ! Πιθανῶς ἤθελε νὰ σπεύσῃ εἰς ὑπάντησιν ἡμῶν. Ὦ, ἀπαισία, κατηραμένη ἡμέρα! Ἀλλ' ἂς μὴ ἁμαρτάνωμεν ἐπιδιδόμενοι εἰς κατάρας, μηδὲ ἂς ἀπολαύσωμεν τοὺς καρποὺς τῆς νίκης ἡμῶν, πρὶν ἢ εὕρωμεν αὐτὴν καὶ ἐλευθερώσωμεν ἢ κἂν τὴν ἐκδικήσωμεν.

Ὁ Ἀνδρόνικος κατένευσεν, ἀποδεχόμενος τὰ ὑπ' αὐτοῦ προτεινόμενα. Ἐθεώρει δ' ἑαυτὸν αἴτιον τῆς θλιβερᾶς ἐκβάσεως, εἰς ἣν ἀπέληξε τὸ ὀλέθριον αὐτὸ πάθος. Ὁποῖαν συμφορὰν εἶχε προκαλέσει κατὰ τῆς κεφαλῆς ἐκείνου, ὅστις εἶχεν αὐτὸν οὕτω μεγάλως εὐεργετήσει! Ὁπόσον μετεμέλετο ἤδη διὰ τὸν ἁμαρτωλὸν αὐτοῦ ἔρωτα, καὶ ὠρκίζετο ἐνδομύχως νὰ παραιτηθῇ αὐτῆς τῆς ἀτυχοῦς, ἂν ἔτι ἔζη!

Ἀλλ' ὁ Φιλώτας ἐν τούτοις δὲν εἶχεν ὀκνήσει ν' ἀπαρτίσῃ λόχον ἐκ τῶν ἐλάχιστα παθόντων πολεμιστῶν καὶ νὰ ἐπιχειρήσῃ μετ' αὐτῶν τὴν ἀναζήτησιν τῆς συζύγου του.

— Ἄχ, εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἀνδρόνικος, πόσον λυποῦμαι ὅτι δὲν δύναμαι νὰ συνεργασθῶ καὶ συντελέσω εἰς διάσωσιν ἐκείνης εἰς τὴν ὁποίαν ὀφείλω τὸν διορισμόν σου ὡς στρατηγοῦ καὶ ἑπομένως τὴν σημερινὴν νίκην!»

— Εἰς τὴν σύζυγόν μου; ἀνεκραύγασεν ὁ Φιλώτας ἐκπεπληγμένος.

— Ναί, ἐκείνην, ἀπήντησεν ὁ αὐτοκράτωρ. Ἐκείνη εἶνε ἥτις μοὶ ὑπέδειξε τὴν ἐκλογήν σου, ἐκείνη ἥτις μὲ ἔπεισε νὰ ἀναθέσω εἰς τὸ θάρρος καὶ τὴν φρόνησίν σου τὴν σωτηρίαν τοῦ κράτους.

— Ἀληθῶς λέγεις, ἀνέκραξεν ὁ Φιλώτας, ἐπειδὴ ἐκείνη μόνη ἐγνώριζε τί ὑπέρφερον. Καὶ ὅμως ἐπέπρωτο νὰφανισθῇ καὶ ἡμεῖς νὰ μὴ τὴν ἐπανίδωμεν πλέον! Καὶ πῶς νὰ μὴ πιστεύσῃ τις τώρα, ὡς οἱ ἀρχαῖοι, εἰς τὸν φθόνον τῶν θεῶν, εἰς σκληράν τινα εἱμαρμένην, καταφέρουσαν ἡμῖν πληγὴν θανάσιμον καθ' ἣν στιγμὴν νομίζομεν ὅτι ἐτύχομεν τῆς ὑψίστης εὐτυχίας;

— Ἔχε πίστιν εἰς τὸν Θεὸν εἰς τὸν ὁποῖον σὺ πάντοτε εὐσεβῶς ἐπίστευες καὶ ὅστις τόσον θαυμασίως σὲ ὡδήγησεν εἰς τὴν νίκην, εἶπεν αὐτῷ παραμυθῶν ὁ Ἀνδρόνικος.

— Ναί, ἔχεις δίκαιον, βασιλεῦ, εἶπεν ἐγειρόμενος ὁ Φιλώτας, ἐμπρός, δὲν θὰ παραιτηθῶ τῆς ἐλπίδος.

Ταῦτα δὲ λέγων παρεσκευάζετο ν' ἀποχωρισθῇ τοῦ βασιλέως, ὅτε ἐκ τοῦ στρατοπέδου, πρὸς ὃ εἶχε πλησιάσει, ἀντήχησε πρὸς αὐτὸν ἄγριος θόρυβος καὶ κραυγὴ ὡς εἰ εἶχεν ἐκραγῆ ἔρις μεταξὺ τῶν ὑπὸ τῆς νίκης μεθυόντων στρατιωτῶν. Μετ' ὀλίγον δ' ἐφάνησαν πληροῦντες ἐν βίᾳ τὰς διαμέσους τῶν σκηνῶν διόδους, οἱ μὲν φέροντες βαΐων κλάδους, οἱ δὲ ἄγοντες ἐν τῷ μέσῳ ἐπὶ τῶν ἀσπίδων τὸ ἀντικείμενον τῆς βακχικῆς αὐτῶν ἀγαλλιάσεως καὶ κραυγάζοντες «Ἐκείνη εἶνε! Ἰδού την! Ἐκείνη ἡ ἰδία!»

Καὶ ὡς θεάν τινα τῆς νίκης ὅλην περικαλυπτομένην ὑπὸ τῶν κλάδων ἤγαγον τὴν σύζυγον τοῦ Φιλώτα πρὸς αὐτόν. Τότε δὲ αὐτὸς καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκραύγασαν «Ἐκείνη εἶνε!»

Ἡ Ἀγγελικὴ ἔσπευσε νὰ ἐκφύγῃ τῶν χειρῶν τῶν θυελλωδῶς ὑπὲρ αὐτῆς ἐπευφημούντων, ὑπεκλίθη φαιδρὰ πρὸ τοῦ Ἀνδρονίκου καὶ ἐνηγκαλίσθη τὸν σύζυγον.

Ἔπειτα δέ, στρεφομένη πάλιν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, εἶπε· «Συγχώρησόν μοι διὰ τὸ στρα-

τήγημα, δι' οὗ κατώρθωσα προσποιουμένη πλαστὴν αἰχμαλωσίαν νὰ ἑλκύσω πρὸς τὸ στρατόπεδον τοῦτο τὸ μεγάθυμόν σου φρόνημα! Οὐδέποτε ἡ ἡμέρα αὕτη ἔμελλε νὰ ποθῇ τόσον ἔνδοξος δι' ἅπαντας ἡμᾶς, ἂν μὴ ἡ παρουσία σου ἤθελεν ἐπιφέρει τὴν νίκην.

—Πῶς, εἶπεν ὁ Ἀνδρόνικος, καὶ δέν σε εἶχον αἰχμαλωτίσει λοιπὸν οἱ βάρβαροι, τοὺς ὁποίους εἶδον διὰ τῶν ὀφθαλμῶν!

—Ἦσαν οἱ θεράποντές μου, ἀπεκρίθη, τοὺς ὁποίους περιέβαλον ὁπλισμὸν καὶ σήματα τῶν πολεμίων, διὰ νὰ σὲ ἀπατήσω καὶ σὲ φέρω ἐνταῦθα ἐπ' ἀγαθῷ ὅλων ἡμῶν.

—Καὶ πῶς κατώρθωσες νὰ με ἀπατήσῃς ἐν ᾧ ἤδη ἐπλησίαζον νὰ σᾶς συλλάβω ὅλους;

—Πρὶν ἢ σεῖς δυνηθῆτε νὰ φθάσητε εἰς τὰς οἰκίας καὶ ἐρευνήσητε αὐτάς, εἶχον ἤδη ὑποδεχθῆ ἡμᾶς αἱ τάξεις τῶν ἡμετέρων, ἐκείνων οἵτινες σᾶς συνήντησαν καὶ σε ἔπεισαν νὰ σπεύσῃς εἰς τὸν ἀγῶνα. Τὰ ἐνδύματα τῶν πολεμίων εἴχομεν ἀποβάλει ταχέως καὶ ἀντ' αὐτῶν εἴχομεν ἤδη λάβει καὶ ὑψώσει τὰ σήματα τῶν ἡμετέρων. Οὕτω τὰ πάντα ἀπέβησαν ἐπ' ἀγαθῷ. Δέξαι λοιπὸν τώρα νὰ καταθέσωμεν πρὸ ποδῶν σου τὴν δάφνην ἣν γνωρίζεις, ἀλλ' ἥτις ἐν τῷ μεταξύ ἐβλάστησε νέους θαλερούς κλῶνας, ἀνάμνησιν διπλοῦ στρατηγήματος καὶ διπλῆς νίκης.

Ταῦτα δὲ εἰποῦσα ἐκλινε τὸ γόνυ πρὸ τοῦ βασιλέως, ὅστις ἔτεινεν αὐτῇ τὴν χεῖρα χαίρων ἐπὶ τῇ κατανικήσει τοῦ ἑαυτοῦ πάθους, εἰς ἣν συνέδραμεν αὐτόν, ἐν ᾧ συγχρόνως ὁ Φιλῶτας ὑψόνων πρὸς τὸν οὐρανὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπ' εὐχαριστίᾳ περιέβαλλεν εἰς τοὺς κόλπους του τὴν πιστοτάτην τῶν συζύγων.

(Ἐκ τῆς γερμανικῆς) Α

ΜΙΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οἵτινες ὄχι ὀλίγον χρόνον παραμείναντες ἐν Ἀθήναις, ἐπιστρέφουσιν εἶτα εἰς τὰς ἐπαρχίας των, φιλοτιμούμενοι ἐν τῷ στενῷ αὐτῶν κύκλῳ νὰ ἀφηγηθῶσι ζωηρῶς νωπὰς ἔτι τὰς ἀττικὰς ἐντυπώσεις των ἐκ τῶν περιπλανήσεων αὐτῶν ἀνὰ τὰς ὁδοὺς καὶ τὰ ἀξιοθέατα μέρη, ἐκ τῶν διατριβῶν αὐτῶν ἐν τοῖς καφενείοις καὶ ταῖς αἰθούσαις· οὗτοι ἐρωτῶνται· αἴφνης ὑπό τινος τῶν ἀκουόντων:

—Καὶ ἡ Ἀκρόπολις πῶς σᾶς ἐφάνη;

—Ἄ! ἡ Ἀκρόπολις; δὲν τὴν εἶδα! σᾶς ἀπαντῶσι μετ' ἀπαθείας, καὶ ἐξακολουθοῦσι τὰς ἀφηγήσεις των.

Οὐδεὶς ὅμως ὑπάρχει, οὐδεὶς τῶν συγχρόνων Ἑλλήνων, καὶ ὁ ἁπλοϊκώτερος κάτοικος τοῦ ἐσχάτου χωρίου, ὅστις καὶ ἐπ' ἐλάχιστον χρόνον διατρίψας ἐν Ἀθήναις, δὲν ἐσταμάτησε περιεργαζόμενος ἔξωθεν ἐν συγκινήσει τὸ κιτρινόχρουν καὶ πολυτελές, ἀλλὰ βαρὺ καὶ ἄκομψον κτίριον τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ὅπερ λοξῶς ἱστάμενον ἐν τῷ μέσῳ τῆς περὶ αὐτὸ πλατείας φαίνεται ὡς ἐρριμμένον ἐκεῖ κατὰ τύχην ἢ ἀφροντίστως, ὡς ἐπίπλον ἀτημελήτως στολίζον αἴθουσάν τινα, μέχρις οὗ χείρ τις μεριμνήσῃ περὶ προσφορωτέρας αὐτοῦ διευθετήσεως· ὀλίγοι ὑπάρχουσιν ὅσοι δὲν ἐφρόντισαν παντοιοτρόπως, ὅπως παραστῶσιν εἰς κοινοβουλευτικὴν συνεδρίασιν, δὲν ἀνέμειναν τὴν ὥραν τῆς εἰσόδου παρὰ τὰ προπύλαια τοῦ Βουλευτηρίου, ἀψηφοῦντες καὶ βροχὴν καὶ βορρᾶν καὶ χιόνα, ἢ ἀδιαφοροῦντες πρὸς μίαν ἀπὸ τὰς ὀλοχρύσους καὶ ὀλοδρόσους ἐκείνας ἀττικὰς ἡμέρας, τῶν ὁποίων τὸ φῶς καὶ ἡ δρόσος ζητοῦσι τόσον μακρὰς καὶ βαθείας περιπατητικὰς ἀπολαύσεις. Ὁ νέηλυς ὁ παρερχόμενος πρὸ τοῦ περικάλλους καὶ καταυγάζοντος κτιρίου, ὅπερ ἵδρυσεν ἡ μεγαλοδωρία τοῦ Σίνα, ἀνοίγει ἐν θαυμασμῷ τὸ στόμα καὶ ζητεῖ νὰ μάθῃ τὸ ὄνομά του· τῷ ἀπαντῶσιν ὅτι αὐτὸ εἶνε ἡ Ἀκαδημία· ἐνίοτε, καὶ μετὰ τὴν ἀπάντησιν, ἡ ἔκπληξίς του δὲν καταπαύει, διότι ἡ ἀπορία του δὲν λύεται· καὶ τί εἶνε αὐτὴ ἡ Ἀκαδημία; εἶνε διατεθειμένος νὰ ἐρωτήσῃ ἀκόμη· Ἀλλὰ τίς, ἀκούων τὴν λέξιν *Βουλὴ* δὲν ἀνασκιρτᾷ, ὡς πρὸ παλαιοῦ καὶ ἀκριβοῦ γνωρίμου; εἶνε ἡ λέξις, τὴν ὁποίαν τοσάκις ἐξιδανίκευσε καὶ ἀνεσκάλευσεν ἐν τῇ φαντασίᾳ του, τοσάκις εἶδε μὲ μεγάλα γράμματα μέσα εἰς τὰς ἐφημερίδας, καὶ ἥτις τοσάκις εἰς ζωηρὰν συζήτησιν ἐτρόχισε τὰ χείλη του· δύναται νὰ παρέλθῃ ὁ βίος του χωρὶς οὐδὲ κἂν νὰ ὑποπτεύσῃ ὕπαρξιν σοφῶν καὶ Ἀκαδημιῶν· οὐδὲν μέχρι τοῦδε γινώσκει περὶ ἐκλογῆς Ἀκαδημαϊκῶν, ἐν ᾧ πόσας ἀναμνήσεις βουλευτικῶν ἐκλογῶν συμφύρει ἐντὸς τοῦ κρανίου του ἔσχατος αὐτὸς τῶν Ἑλλήνων, καὶ πρῶτος συνταγματικὸς πολίτης!

Οὐδεὶς λοιπόν, ὡς ἐλπίζομεν, ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν δύναται νὰ διατεθῇ δυσαρέστως ἐκ τῆς προθυμίας μας νὰ ὁδηγήσωμεν αὐτὸν εἰς μίαν τῶν ἐνδιαφερουσῶν συνεδριάσεων τῆς Βουλῆς, πρὸς ἃς εἶνε πάντοτε ἐστραμμένη ἡ προσοχὴ τοῦ κοινοῦ. Δυνάμεθα νὰ ὁδηγήσωμεν ἀσφαλῶς αὐτὸν διὰ τοῦ πλήθους τῶν διαδρόμων καὶ τῶν θυρῶν, τῆς συνωστίσεως τῶν βουλευτῶν, καὶ τῶν κραυγῶν τῶν κλητήρων, καὶ ἀπὸ τοῦ θεωρείου, ἐν ᾧ θὰ ἐγκαθιδρυθῶμεν, νὰ ὑποβοηθήσωμεν τὴν περιέργειαν καὶ παρατηρητικότητα αὐτοῦ, ἐν ᾧ συγχρόνως μᾶς παρέχει καὶ αὐτὸς ἀφορμὴν συνεχοῦς καὶ ἀκόπου ὁμιλητικότητος ἐκ τῆς ἀμέσου πρὸς αὐτὸν μεταδόσεως τῶν ἐντυπώσεών μας· ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Βουλῇ τὸ θερμόμετρον τοῦ λόγου παρὰ τοῖς ἀκροα-

ταῖς ὑπερβαίνει ἐνίοτε κατὰ πολλοὺς βαθμοὺς τὸ παρὰ τοῖς βουλευταῖς. Ὁ Ἕλλην ἀκροατὴς δὲν δύναται νὰ παραστῇ μάρτυς κοινοβουλευτικῆς συζητήσεως, δίχως νὰ μεταδώσῃ τὴν ἐπ' αὐτῆς κρίσιν του, αὐτοσχεδίως καὶ ἄνευ διατυπώσεων, εἰς τὸν πρῶτον τυχόντα γείτονα· καὶ ὅταν ἡ συνήθης γλῶσσα δὲν ἀρκῇ, τίθεται εἰς ἐνέργειαν ἡ γλῶσσα τῶν χειροκροτήσεων καὶ ποδοκροτημάτων.

Ἐν τῇ μεγάλῃ ἡμικυκλοειδεῖ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων δὲν ἐκηρύχθη ἔτι ἡ πρὸς ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως ἀπαιτουμένη ἀπαρτία· αἱ δεκατέσσαρες ἔνθεν κἀκεῖθεν τῆς αἰθούσης σειραὶ τῶν βουλευτικῶν ἑδρῶν ἐπιδεικνύουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κενὰ τὰ μελανόχροα περικαλύμματά των· μόνον τινὲς τῶν πρὸς τὰ δεξιὰ τῷ προεδρείῳ ἀνέκαθεν ὁρισθεισῶν θέσεων τῆς συμπολιτεύσεως εἶνε κατειλημμέναι, καὶ ἐπὶ μιᾶς τῶν τελευταίων σειρῶν διακρίνεται, ἀκίνητος ἐπὶ τῆς ἕδρας του, ὁ βουλευτής, οὗτινος εἶνε τόσον γνωστὴ ἐν Ἀθήναις, ἐκτὸς τῆς ἄλλης χαρακτηριζούσης αὐτὸν ἰδιορρυθμίας, ἡ μοναδικὴ ἀκρίβεια περὶ τὸ προσέρχεσθαι καὶ ἀκολουθεῖν τὰς συνεδριάσεις· ἀκρίβεια, ἥτις ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑποχρεοῖ αὐτὸν ἐνίοτε πολὺ πρὸ τῆς ὁρισθείσης ὥρας νὰ ἀναμένῃ ἔξω τῆς Βουλῆς, κρούων τὰς κεκλεισμένας ἔτι πύλας της, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀποστερεῖ αὐτὸν τῆς τιμῆς ἐν κατεπειγούσῃ ἀνάγκῃ νὰ καταζητῆται ἐν τῷ οἴκῳ ἢ τῷ ξενοδοχείῳ καὶ ἐφ' ἁμάξης πνευστιῶν νὰ ὁδηγῆται εἰς τὴν Βουλήν, ὡς τόσοι συνάδελφοί του. Βουλευταί τινες περιπατοῦσιν ἐν τῇ αἰθούσῃ κατὰ μόνας, ἢ ἀνὰ δύο, ἀνὰ τρεῖς, ἀνὰ πλείονας, συνάπτοντες ζωηρὰς, ἢ ὅλως φιλικάς, συνδιαλέξεις, περιπατοῦντες ἢ ἱστάμενοι. Κατὰ συνεχῆ διαλείμματα διὰ τῶν δύο ἀντιθέτων πρὸς ἀλλήλας θυρῶν, τὰς ὁποίας καλύπτουσι βαρέα ἐρυθρὰ παραπετάσματα, εἰσέρχονται, ἐγκαταλείποντες τὰ ἰδιαίτερα δωμάτια, ὅμιλοι βουλευτῶν. Ἑκάστης ἀποχρώσεως βουλευτὴς εἰσέρχεται συνήθως διὰ τῆς θύρας, ἥτις εἶνε πρὸς τὴν πτέρυγα αὐτοῦ. Ὁ κρότος τῶν βημάτων των δὲν ἀκούεται ἐπὶ τοῦ ἐρυθρομέλανος τάπητος, τοῦ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐστρωμένου. Ἀλλ' ἰδοὺ διὰ τῆς δεξιᾶς θύρας εἰσέρχεται, ἀκολουθούμενος ὑπὸ δύο ὑπουργῶν ὁ πρόεδρος τῆς κυβερνήσεως· καταλαμβάνει τὴν ὡρισμένην αὐτῷ πρωτοκαθεδρίαν ἐν τῇ δεξιᾷ, καὶ φέρων τὸν πῖλον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, κυπτει αὐθωρεὶ ἐπὶ τοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ πρασινωποῦ τραπεζίου, ἀναδιφῶν ἐγγράφων δεσμίδας· ἐνίοτε ἀνυψοῖ τὴν κεφαλήν, ὅπως ἀνταλλάξῃ λέξεις τινὰς πρὸς φίλον αὐτῷ βουλευτήν, ὅστις τὸν πλησιάζει, ἢ ὅπως ἀποκριθῇ εἰς τὸν ψυχρὸν διὰ πίλου χαιρετισμὸν ἀντιπολιτευομένου, ὅστις διέρραρ' αὐτόν.

Ἡ αἴθουσα εἶνε ἁπλῶς, ἀλλὰ φιλοκάλως διακεκοσμημένη, οὐχὶ ὅμως καὶ φιλοκάλως πεποιημένη· ἁρμονικὸς καὶ σεμνὸς εἶνε ὁ χρωματισμὸς αὐτῆς, καὶ ἐμπρεπεῖς αἱ ὄπισθεν τοῦ προεδρείου ἐπὶ τοῦ τοίχου ἐστηριγμέναι μαρμάρινοι προτομαὶ τῶν βασιλέων, καὶ γλυκὺ καὶ συγκεκερασμένον κατέρχεται τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν κάτωθεν τῆς στέγης ἀκριβῶς ἠνεῳγμένων θυρίδων· ἀλλ' ἐξαφανίζεται πᾶσα αὕτη ἡ εὐπρέπεια ὑπὸ τῆς μεγάλης ἀσχημίας τῶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ προεδρείου τεραστίων στύλων, ὑφ' ὧν καὶ τὸ προεδρεῖον καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ τεθειμένον Βῆμα πιέζονται κι' ἐξαφανίζονται, ὑφ' ὧν ὑβρίζεται ἡ κομψότης καὶ συμμετρία, καὶ παρακωλύεται ἡ λειτουργία τῆς ἀκουστικῆς. Ἡ πρώτη συνεδρίασις ἐν τῷ νέῳ βουλευτηρίῳ ἐγένετο πρὸ ἐννέα περίπου ἐτῶν, τῇ 3 Νοεμβρίου 1875. Μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης αἱ ἀθηναϊκαὶ ἐφημερίδες ἠσχολοῦντο εἰς καλλιτεχνικὰς περιγραφὰς τοῦ νέου κτιρίου. Κρίσιμα τότε διεδραματίζοντο ἐν τῇ πολιτικῇ τοῦ ἔθνους σκηνῇ. Οἱ ἀντιπρόσωποι ἔσπευδον ν' ἀποχωρήσωσι τοῦ παλαιοῦ καὶ σεσαθρωμένου ἐκείνου παραπήγματος, ἐν ᾧ μέχρι τοῦδε ἐτελοῦντο αἱ συνεδριάσεις τῆς βουλῆς καὶ τόσα ἐπισήμως καὶ ἀνεξιτήλως διεδραματίσθησαν· ἔσπευδον ν' ἀποχωρήσωσιν, ὅπως ἐγκαθιδρυθῶσιν εἰς τὸ καινουργὲς οἰκοδόμημα, οὗτινος ἡ νεότης ἦτο, διὰ τοὺς ἀγαπῶντας τὰ σύμβολα καὶ τὰς ποιητικὰς μεταφοράς, ἦτο ἡ εἰκὼν οἱονεὶ νέας πολιτικῆς περιόδου διὰ τὴν Ἑλλάδα. Τὸ παλαιὸν βουλευτήριον ἠρημοῦτο, καὶ πρὶν ἢ τέλεον κατεδαφισθῇ, μεταβάλλετο κατὰ τὰς τελευταίας αὐτοῦ ἡμέρας εἰς δικαστήριον. Ἀλλ' ἡ πρώτη ἐν τῷ νέῳ βουλευτηρίῳ συνεδρίασις διέλυσε τὸ γόητρον αὐτὸ τῆς νεότητος. Παρετηρήθησαν αἱ ἄπειροι αὐτοῦ ἐλλείψεις, αἵτινες μόνον μετὰ τῆς ἐντελοῦς μεταρρυθμίσεως αὐτοῦ ἠδύναντο νὰ ἐκλίπωσιν. Οὐδεὶς ἠκούετο, οὐδ' αὐτὸς ὁ προεδρικὸς κώδων. Οἱ βουλευταὶ ἐσιώπησαν, καὶ ἤρξαντο διδασκόμενοι τὸ ὑπομένειν. Πάντων δὲ τὰς ἐντυπώσεις ἀνέλαβε νὰ ἐκφράσῃ ἔγκριτόν τι φύλλον τῆς πρωτευούσης ἀποκαλέσαν τὸ νέον βουλευτήριον «ἔκτρωμα τεχνικόν, δι' ὃ ἐδαπανήθησαν ἑκατοντάδες χιλιάδων δραχμῶν.» Τέλος ἐν μιᾷ τῶν συνεδριάσεων τῆς παρελθούσης ἢ προπαρελθούσης συνόδου πρότασις ὑπεβλήθη εἰς τὴν βουλὴν ὑπό τινος τῶν ἀντιπροσώπων περὶ εὑρέσεως καταλλήλου αἰθούσης συνεδριάσεων.

Ἀλλ' ἀκούεται—ὑπὸ μόνον τῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ—κρουόμενος ὁ κώδων ὑπὸ τοῦ προέδρου, καταλαβόντος τὴν ἕδραν του ἐν μέσῳ τῶν γραμματέων. Ἄρχεται ἡ ἐκφώνησις τοῦ καταλόγου· ὁ ἐκ τῶν γραμματέων τοῦ προεδρείου ἀναλαμβάνων τὴν ἐργασίαν ταύτην ἔχει φωνὴν ὀξεῖαν, κατισχύουσαν τῶν ἐλλείψεων τῆς ἀκουστικῆς· μονοτόνως διασταυροῦνται τὰ ποικιλοκατάληκτα ἑλληνικὰ ἐπώνυμα, ἐξ ὧν προδίδεται ἡ ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἢ ἐκ τῆς Στερεᾶς ἢ ἐκ τῶν νήσων

καταγωγή, ἐν οἷς πολλάκις διαφαίνονται τὰ ἴχνη τῆς Ἰταλικῆς ἢ Τουρκικῆς ἐπιμιξίας. Ὀνόματά τινα ἀντηχοῦσιν εὔηχα καὶ εὔρωστα, διότι ἀνακαλοῦσιν ἐνδόξους ἡμέρας καὶ νίκας τῆς Ἐπαναστάσεως· ἄλλα ὑπομιμνήσκουσι νωποτέρους καὶ ὀλιγώτερον μεμακρυσμένους τοῦ μεγάλου παρελθόντος καιρούς· ἄλλα προσπίπτουσιν εἰς τὸ οὖς ἄγνωστα ἢ δύσηχα, ἄλλα ἐκπλήττουσι, καὶ ἄλλα κινοῦσι τὸν γέλωτα. Ὁ κατάλογος χωρεῖ βραδέως ἀναγινωσκόμενος ὅπως δοθῇ καιρὸς εἰς τοὺς ἀπόντας ἔτι νὰ προσέλθωσιν. Ἐν τῷ μεταξὺ βουλευταί τινες, προσερχόμενοι τῷ προέδρῳ, λαμβάνουσι παρ' αὐτοῦ δελτάριά τινα· εἶνε εἰσιτήρια διὰ τὰ θεωρεῖα, τῇ συμβολῇ τῶν ὁποίων ἀποτελοῦνται τὰ συνήθως ὑπεράγαν ζωηρὰ καὶ ἥκιστα εὐλαβῆ πρὸς τὴν ἀντιπροσωπείαν τοῦ ἔθνους ἀκροατήρια· ἀλλ' ὁ πρόεδρος οὐδὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ εἰς τὸ ἀξίωμα τῶν βουλευτῶν, καὶ οἱ βουλευταὶ οὐδὲν δύνανται νὰ ἀρνηθῶσιν εἰς τὰς ἀξιώσεις τῶν φιλοπατρίδων ἐκλογέων των, οἵτινες ἀπὸ τῆς πρωΐας πολιορκοῦσι τὸ βουλευτήριον, ὑφιστάμενοι τῶν κλητήρων τοὺς διωγμοὺς καὶ τῆς ἀτμοσφαίρας τὰς κακώσεις, πεινῶντες καὶ διψῶντες διὰ πολιτικά.

Ἡ ἀπαρτία, μετά τινα προσδοκίαν, ἀμφιβολίας καὶ ἀμφιταλαντεύσεις, συνετελέσθη. Εἶνε παρόντες τὰ δύο τρίτα περίπου τῶν ἀριθμῶν τῶν ἀντιπροσώπων. Αἱ πλεῖσται τῶν βουλευτικῶν ἑδρῶν εἶνε πεπληρωμέναι. Ὁ πρόεδρος διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα, καὶ ἄρχεται ἡ ἀνάγνωσις τῶν πρακτικῶν τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, καταπνιγομένη ὑπὸ τὸν δοῦπον καὶ τοὺς διαπληκτισμοὺς τῶν ἀνερχομένων καὶ συνωστιζομένων ἐν τοῖς θεωρείοις. Οἱ οὐδέποτε ἀραιοὶ ἀκροαταὶ σήμερον παράκεινται πυκνοὶ ὡς φώσφορα ἐντὸς τοῦ κουτίου των· καὶ δὲν ἀναμένουσιν ἢ κατάλληλον εὐκαιρίαν νὰ ἐκραγῶσιν, ὡς ἐκεῖνα, ἐν ἀποδοκιμασίαις ἢ ἐπιδοκιμασίαις· διότι ἀπὸ τῆς χθὲς αἱ ἐφημερίδες διεσάλπισαν ὅτι σπουδαία σήμερον ἔσται ἡ συζήτησις, καὶ ὅτι θὰ ὁμιλήσωσιν ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, δεινοὶ ῥήτορες καὶ παλαισταί· ἀναμένεται «πολιτικὸν ζήτημα». Καὶ αἱ κυρίαι δὲν ὑστεροῦσι κατὰ τὸν ἐνθουσιασμόν· τὸ δεξιόθεν τοῦ βασιλικοῦ θεωρεῖον των ἐπιδεικνύει πολυτρόπους ἐσθῆτας καὶ ποικιλοκοσμήτους κεφαλάς, ἀπὸ τῆς δεξιῶς ἡρμοσμένης πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ τελευταίου συρμοῦ κεφαλῆς τῆς Ἀθηναίας νεάνιδος μέχρι τῆς κεφαλῆς τῆς νεήλυδος ἐπαρχιώτιδος, ἐπιδεικνυομένης ὑπὸ τὸ ἐρυθροῦν φέσιον καὶ τὸ χρυσοῦν *παπάζι*. Ἀπὸ τοῦ θεωρείου τῶν διπλωματῶν προκύπτουσι διὰ τῶν διόπτρων ἐτάζουσαι δύο τρεῖς ξενικαὶ φυσιογνωμίαι· οἱ συντάκται τῶν πρακτικῶν τῶν ἐφημερίδων εἶνε εἰς τὰς θέσεις των μὲ τὸ οὖς προσηλωμένον καὶ τεταμένην τὴν μολυβδίδα, καὶ ἄνωθεν τῶν κεφαλῶν αὐτῶν εἰκοσὰς ἐπιτίμων καὶ ἀγνώστων δημοσιογράφων, εἰσηγμένων ἐκεῖ χάριν εἰς εἰσιτήρια ἐφημερίδων, αἵτινες πρὸ πολλοῦ ἐξεμέτρησαν τὸ ζῆν, χωρὶς ὅμως, κατὰ λογικὸν κανόνα, νὰ ἐκμετρήσωσι καὶ τὰ δημοσιογραφικὰ αὐτῶν δικαιώματα. Καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τοῖς θεωρείοις ἀξιωματικῶν δὲν εἶνε εὐκαταφρόνητος. Τὸ κοινὸν θεωρεῖον ἐξετείνετο πρὶν καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν πλευρῶν τῆς αἰθούσης· βαθμηδὸν ἤρξατο μειούμενον τὸ κράτος του, μέχρις οὗ περιωρίσθη εἰς τὸν ἀμφιθεατρικὸν χῶρον, ὃν ἤδη κατέχει. Ὡς πρὸς τοὺς ἐπ' αὐτοῦ θεατάς, οὐδέποτε, βλέπων αὐτοὺς ἐκεῖ συνηγμένους καὶ παρακολουθοῦντας τὰς συζητήσεις, ἠδυνήθην νὰ διευκρινίσω τὰς ἐπικρατούσας ἐν αὐτοῖς κοινωνικὰς ἰδιότητας· εἶνε βιομήχανοι, ὑπάλληλοι, φορολογούμενοι, ἀργοί, ἐργάται, σπουδασταί, λωποδῦται; οὐδὲν ἐξ αὐτῶν. Ἐν ταῖς διακινουμέναις καὶ θερμοαίμοις ἐκείναις κεφαλαῖς μία μόνη ἰδιότης διακρίνεται, παρεχομένη ὑπὸ τῆς ἐκεῖ πέραν διακεχυμένης ἀτμοσφαίρας, καὶ πάσας τὰς ἄλλας ἐξουδετεροῦσα: ἡ ἰδιότης τοῦ πολιτικομανοῦς.

Ὁ στενογράφος καταλαμβάνει τὴν θέσιν του ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς τῷ προεδρείῳ τραπέζης. Ἄρχεται ἡ συζήτησις.

Εἰς δύο μεγάλα στάδια δύνανται παρ' ἡμῖν νὰ διαιρεθῶσιν αἱ κοινοβουλευτικαὶ συζητήσεις· εἰς τὸ στάδιον τῶν ἐπερωτήσεων, καὶ εἰς τὸ τῆς ἡμερησίας διατάξεως. Ἐν ταῖς πλείσταις δὲ τῶν συνεδριάσεων ἑκάστης βουλευτικῆς συνόδου τὸ πρῶτον στάδιον, αὐθαιρέτως ἐκτεινόμενον ἐπ' ἄπειρον, κυριαρχεῖ καὶ προγράφει τὴν λειτουργίαν τοῦ δευτέρου· ἡ ἐπερώτησις τρώγει τὴν ἡμερησίαν διάταξιν. Εἶνε ἔργον τῆς στατιστικῆς νὰ ἐπαριθμήσῃ τὰς συνεδριάσεις, αἵτινες ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς μεταπολιτεύσεως κατηναλώθησαν εἰς ἐπουσιώδη καί, οὕτως εἰπεῖν, οἰκογενειακὰ ζητήματα πρὸς βλάβην οὐσιωδῶν ἀναγκῶν τῆς πολιτείας. Τί θὰ ἐλέγετε περὶ συμποσίου, εἰς τὸ ὁποῖον ἀντὶ ἄρτου προσφέρεται οἶνος, καὶ μόνον οἶνος; τοιαῦτα συμπόσια εἶνε αἱ παρ' ἡμῖν συζητήσεις αἱ ἀρχόμεναι καὶ περατούμεναι καὶ πληρούμεναι ὑπὸ τοῦ ἀνεξερευνήτου καὶ ἀπαραβιάστου δικαιώματος τῆς ἐπερωτήσεως. Στάδιον, ὅπερ, ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ, θιγούσης ἀμεσώτερον ἀτομικώτερα καὶ ποικίλα συμφέροντα, ἢ δυναμένης νὰ καταστῇ ἐπιτήδειον ὄργανον πολιτικῆς ἀντιδράσεως, μεθύει, ἐξερεθίζει, ἐξαίρει, μωραίνει, κινεῖ εἰς γέλωτα ἢ εἰς ἀγανάκτησιν ἠθοποιοὺς ὁμοῦ καὶ θεατάς. Ἀείποτε ἠγάπησα τὰ ἄνθη τῆς ἐλευθερίας, ἅτινα, κατὰ τὸν ποιητήν, εἶνε δῶρα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ δὲν δύναμαι νὰ μὴ φρονῶ ὅτι ἡ ἐπερώτησις ἐν τῇ λειτουργίᾳ τοῦ πολιτεύματος εἶνε ἐκ τῶν ἀνθέων ἐκείνων, τῶν ὁποίων τὸ ἄρωμα εἶνε κινδυνῶδες, ἤ, κατὰ τὴν λέξιν ἑτέρου ποιητοῦ, *ὕπουλον*.

Δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι ἐνίοτε σπουδαῖα ζητήματα

δύνανται νὰ διαλευκανθῶσιν ἐπικαίρως ὑπὸ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπερωτήσεως· ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου πόσος πολύτιμος χρόνος ἀσωτεύεται! Ἀλλὰ τί πρὸς τοῦτο; Δυνάμει τῆς ἐπερωτήσεως δύναται καὶ ὁ ἀκινδυνότερος ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιστάσει ἀντιπρόσωπος νὰ καταστῇ τύραννος αὐτοκράτωρ τῶν ἰσχυροτάτων· δύναται νὰ λέγῃ, νὰ λέγῃ, νὰ λέγῃ, καὶ οὐδεὶς δικαιοῦται νὰ διακόψῃ τὸ ἱερὸν ῥεῦμα τοῦ κοινοβουλευτικοῦ χειμάρρου. Διότι ἡ ἐπερώτησις εἶνε τὸ ὅπλον τῶν ἀδυνάτων, καὶ ἡ ἐλπὶς τῶν ἀπηλπισμένων. Ἐκεῖνοι, οἵτινες δυσχεραίνουσι νὰ συνεχίσωσιν ἐπὶ τοῦ Βήματος καθαρῶς πολιτικὴν συζήτησιν ἐπὶ οἰκονομικῶν, στρατιωτικῶν ἢ διπλωματικῶν ζητημάτων δὲν ἔχουσιν ἢ νὰ ἐπιληφθῶσι τοῦ τυχόντος ἐπαρχιακοῦ ἐπεισοδίου, τῆς πτώσεως μιᾶς γεφύρας ἢ τῆς ἀπολύσεως ἑνὸς ταμίου. Τὸ Βῆμα ἁλίσκεται ἐξ ἐφόδου, δημηγορία μακρὰ μετὰ προλόγου καὶ ἐπιλόγου συντάσσεται, ποτήρια ὕδατος κενοῦνται ἄφθονα, μεγάλων φράσεων κομβολόγιον ἀναπτύσσεται, ὁ τόνος τῆς φωνῆς ἁρμόζεται ἑκάστοτε πρὸς τὴν λέξιν τοῦ ῥήτορος, οὐδενὸς εἴδους ῥητορικὸν χειρονόμημα παραμελεῖται, ὁ σπινθὴρ μεταδίδεται καὶ εἰς ἄλλους, οἱ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενοι, οἱ ἐπαρχιακοὶ ἀντίπαλοι, οἱ ὑπονοούμενοι, οἱ φίλοι καὶ πάντες οἱ ὁπωσδήποτε ἐνεχόμενοι εἰς τὸ προκείμενον θεωροῦσι καθῆκον νὰ ἐπεμβῶσι, νὰ ἀπαντήσωσι, νὰ διαψεύσωσι, ν' ἀνταπαντήσωσι, νὰ ὀργισθῶσι, νὰ διαμαρτυρηθῶσι· καὶ εἶνε ἀναπόφευκτον τοῦτο εἰς ἡμᾶς, τῶν ὁποίων τὰς κεφαλὰς ὡριμάζει ὁ φλογερώτερος ἥλιος. Πολλοὶ ἀκολουθοῦσιν εἰς τὸ Βῆμα, ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον, αὐτοὶ διακόπτουσιν, ἐκεῖνοι ἀπειλοῦσιν, ὅλοι κραυγάζουσιν ὁμοῦ, καὶ ἐν μέσῳ τῶν κραυγῶν καὶ τῆς ἐξάψεως δύναταί τις σαφέστατα νὰ διακρίνῃ ἐκ τῆς μουσικῆς τῆς φωνῆς καὶ τῶν λεκτικῶν ἰδιωτισμῶν τὸν Πελοποννήσιον, τὸν Ρουμελιώτην, τὸν Ἑπτανήσιον, τὸν νησιώτην τοῦ Αἰγαίου, τὸν Θεσσαλόν, τὸν Ἀθηναῖον. Προσέρχεται ἐπίκουρος ὁ προεδρικὸς κώδων, τῇ μεσολαβήσει τῶν ἀπαθεστέρων κατευνάζεται ἡ θύελλα, ὁ πρόεδρος καλεῖ εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν, ἀλλὰ πρὸ πολλοῦ λάμπουσι κυκλοειδῶς ἐπὶ τῶν τοίχων ἀνηρτημέναι μὲ τὰ δίδυμα ῥάμφη των αἱ λυχνίαι τοῦ φωταερίου, σημεῖον ὅτι πρὸ πολλοῦ κατῆλθεν ἡ νύξ, καὶ ὅτι πρὸ τοῦ στομάχου καὶ τοῦ καμάτου πρέπει νὰ ὑποχωρῇ πᾶσα σκέψις. Καὶ ἀναβάλλεται μέν, ἄδηλον διὰ πότε, ἡ ἐπιψήφισις ἐπείγοντος νομοσχεδίου, ἀλλὰ τὸ οὐσιῶδες εἶνε ὅτι μετά τινας ἡμέρας οἱ ἐκλογεῖς ἀποκέντρου τινὸς ἐπαρχίας ἀναγινώσκουσιν εἰς πάσας τὰς ἐφημερίδας πολύστηλον λόγον τοῦ προσφιλοῦς αὐτοῖς ἀντιπροσώπου καὶ ἄρχεται αὖθις στερεουμένη ἡ κλονισθεῖσα πεποίθησις αὐτῶν περὶ τῆς ῥητορικῆς του ἱκανότητος.

Κατ' ἄλλην ὅμως διαίρεσιν, αἱ συζητήσεις ἐν τῇ ἑλληνικῇ Βουλῇ δύνανται νὰ διακριθῶσιν εἰς ἐκτάκτους καὶ τακτικὰς συζητήσεις. Καὶ τακτικαὶ μὲν εἶνε αἱ διεξαγόμεναι ἄνευ ζωηροῦ τινος ἐπεισοδίου, ἄνευ λόγου ἐπιβαλλούσης δυνάμεως, ἄνευ καταπληκτικοῦ συνωστισμοῦ τῶν ἀκροατηρίων. Ἐκεῖναι, καθ' ἃς ὁ ἀπὸ τοῦ βήματος ἀγορεύων ἀφίνεται νὰ περάνῃ τὴν μακρὰν ἢ σύντομον ὁμιλίαν του, χωρὶς προσοχῆς, ἀλλὰ καὶ χωρὶς διακοπῶν· ἐκεῖναι, καθ' ἃς οἱ ἐπὶ τῶν ἑδρῶν των ἀπομένοντες βουλευταὶ εἶνε διατεταγμένοι ἀκροβολιστικῶς, οἱ μὲν ἀσκεπεῖς, οἱ δὲ φέροντες τὸν πῖλον ἢ τὸ φέσιον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καθ' ἃς ἄλλοι μὲν προσέχουσιν, ἄλλοι ἀναγινώσκουσι, καὶ ἄλλοι νυστάζουν· καθ' ἃς περιπατοῦσι κατὰ μῆκος τοῦ ὄπισθεν τοῦ προεδρείου διαδρόμου, ἢ συντάσσουσι τὴν ἀλληλογραφίαν των ἐπὶ τῶν τραπεζῶν· καθ' ἃς νεαρός τις καὶ κομψοπρεπὴς πολιτευτὴς εὐκαιρεῖ νὰ ἀνατείνῃ ἐπίμονα τὰ βλέμματα πρὸς τὴν μίαν καὶ μόνην ἐπὶ τοῦ γυναικείου θεωρείου διαθάλλουσαν χάριν, καθ' ἃς αἱ δύο τῆς αἰθούσης θερμάστραι σβέννυνται, καὶ οἱ δημοσιογράφοι ἐγκαταλείπουσι πρὸς στιγμὴν τὰ θρανία των, ὅπως ἀναπνεύσωσι· καθ' ἃς ἀνατινάσσει τοὺς ἀποναρκωθέντας, καὶ διαλύει τὴν συνεδρίασιν φωνή... ἀπὸ μηχανῆς «κ. πρόεδρε, δὲν ὑπάρχει ἀπαρτία!»

Ἔκτακτος δὲ δύναται νὰ ἀποκληθῇ ἡ συνεδρίασις ἐκείνη, ἥτις σπουδαῖον ἐπιλύουσα ζήτημα, ἄρχεται καὶ περατοῦται ὑπὸ τὸ γόητρον τοῦ λόγου μιᾶς ἢ καὶ πλειόνων ἐκ τῶν σημαινουσῶν ἐν τῇ βουλῇ προσωπικοτήτων. Τότε κατέχουσι πάντες τὰς θέσεις των. Ἐν μέσῳ τῶν μελανῶν ἐπενδυτῶν καὶ τῶν φαιόχρων ἐπανωφορίων λευκάζουσιν αἱ ὀλίγαι ὀλίγισται ἔτι ἀπομένουσαι λευκαὶ φουστανέλαι. Τοὺς διαπρέποντας ἐκ τῶν πολιτικῶν, τὸν πρωθυπουργόν, τοὺς ὑπουργούς, τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἀντιπολιτεύσεως, τοὺς ὁπωσδήποτε κατακτήσαντας τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ, τοὺς ἰδιορρύθμους, τοὺς ἰδιοτρόπους, τοὺς ἀνεξαρτήτους, τοὺς ἔχοντας παρελθόν, τοὺς ἀξιοῦντας παρόν, τοὺς ἐλπίζοντας εἰς μέλλον, δύναται ὁ παρατηρῶν νὰ ἀνακαλύψῃ, ἕκαστον εἰς τὴν οἰκείαν αὐτῷ θέσιν. Πλήρη τὰ θεωρεῖα, ἀλλ' εὐλαβούμενα τὴν ἀντιπροσωπείαν, οἱ ἀντιπρόσωποι, πληττόμενοι, ἢ θριαμβεύοντες, ἐγκωμιαζόμενοι ἢ ἐγκαλούμενοι, ἀλλὰ πάντοτε εὐλαβούμενοι τὸν ῥήτορα. Πληροῖ τὸ κενὸν τῆς αἰθούσης ἡ φωνὴ τοῦ λαλοῦντος, ἀφ' ἧς ὡς ἀπὸ ἀοράτου δυνάμεως, διασπείρεται ἡ συγκίνησις καὶ ἐνίοτε τὸ ῥῖγος. Καὶ εἶνε αὕτη ἡ ἁπλουστέρα, καὶ ὡραιοτέρα σκηνογραφία συνεδριάσεως τῆς ἑλληνικῆς βουλῆς, διότι πάντα τελοῦνται κατ' ἀξίαν· καὶ οἱ λόγοι εἶνε ἄξιοι τοῦ Βήματος, καὶ τῶν λόγων ἄξιαι αἱ ὑπ' αὐτῶν προκαλούμεναι στιγμιαῖαι ἢ διαρκέστεραι ἐντυπώσεις συμφώνως μὲ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν τοῦ νεωτέρου Ἕλληνος.

Κ. Π.

Η ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΚΑΛΛΟΝΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἰταλοῦ Paolo Mantegazza]

Συνέχεια· ἴδε σελίδα 76.

(Κεφάλαιον δεύτερον)

Ἡ χείρ εἶνε ἴσως τὸ ἥμισυ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ χείρ εἶνε τὸ ἀρχέτυπον τῶν ἐργαλείων καὶ τὸ νεῦρον τοῦ τεχνίτου, δύναται δὲ συνάμα νὰ ἦνε καὶ ὡραιοτάτη. Δύναται αὕτη νὰ ἐκφράσῃ τὴν χάριν καὶ τὸ πάθος, τὴν κομψότητα καὶ τὸν ἔρωτα. Τὸ νὰ φέρῃ τις συχνάκις χειρόκτια, νὰ προφυλάττῃ τὴν χεῖρα ἀπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου καὶ ἀπὸ τῶν δυσμορφιῶν τῶν χειμέθλων, νὰ μὴ θερμαίνῃ οὐδέποτε αὐτὴν ὑπὲρ τὸ δέον, μήτε νὰ χειρίζηται σώματα ὑπὲρ τὸ δέον σκληρά, ἰδοὺ σύμπασα ἡ ὑγιεινὴ τῆς καλλονῆς αὐτῆς. Αἱ κυρίαι δύνανται νὰ φέρωσι διαρκούσης τῆς νυκτὸς κοσμητικὰ χειρόκτια, τὰ ὁποῖα διατηροῦσι λευκὰς καὶ ἁβρὰς τὰς χεῖρας καὶ ἐμποδίζουσι τὰς ρωγμάς. Τὰ χειρόκτια ταῦτα ἀλείφονται μὲ τὴν ἑξῆς ἀλοιφήν·

Κηρὸς καθαρός . .	Ἐξ ἑκάστου Γραμ.	15
Λίπος κήτους . . .		
Λευκὸς σάπων . . .		
Λίπος ἐλάφου ἢ ἄλειμμα προβάτου	»	30

Διαλύσατε θέτοντες τὸ περιέχον δοχεῖον ἐν θερμῷ λουτρῷ καὶ προσθέσατε:

Ἔλαιον ἐξ ἐλαίας	ἐξ ἑκάστου Γραμ.	46
Ἀλοιφὴν ἐκ ῥόδων		
Βενζόϊον	ἐξ ἑκάστου Γραμ.	46
Βάλσαμ. τῆς Περουβίας		
Ὕδωρ τοῦ μέλιτος	»	4

Πτητικὸν ἔλαιον ἐκ ῥόδων, τινὰς σταγόνας.

—

Ὁ χειρῶναξ ὅστις χειρίζεται ρινία, πτύα, πρίονας, ὅστις σκληρύνει τὰς χεῖρας εἰς τὸ τραχὺ ἐργοστάσιον, θέλει εὕρει ὠφελιμωτάτην τὴν χρῆσιν τοῦ *κισσηρώδους σάπωνος* (τοῦ sand-soap τῶν Ἄγγλων καὶ savon ponce τῶν Γάλλων), τὸ ὁποῖον εἶνε παρεσκευασμένον ὅπως οἱ λοιποὶ σάπωνες μὲ τὴν προσθήκην λεπτοτάτης ἄμμου. Ἡ χεὶρ τοῦ χειρώνακτος εἶνε σχεδὸν ὅλον αὐτοῦ τὸ κεφάλαιον, εἶνε τὸ ἐργαλεῖον δι' οὗ κερδίζει *τὸν ἄρτον τῆς οἰκογενείας*, τὸν κόπτει καὶ τὸν μοιράζει εἰς τὰ τέκνα του. Μοὶ ἀρέσκει δὲ νὰ βλέπω αὐτὴν καθαρὰν καὶ ὡραίαν, διότι ἀποτελεῖ αὕτη εὐγενέστατον μέρος εὐγενεστάτου ἀνθρώπου. Ἀλλ' ὁ κισσηρώδης σάπων, πολὺ ὀλίγον ἐν χρήσει παρ' ἡμῖν, προτίθεται προσέτι καὶ τὸν σπουδαιότερον σκοπόν, νὰ διατηρῇ τὴν ἐπιδερμίδα λεπτὴν καὶ ἑπομένως νὰ ἐπιτρέπῃ εἰς τὴν χεῖρα μεγαλητέραν εὐκαμψίαν, μεγαλητέραν ἐλαστικότητα εἰς τὰς κινήσεις.

Ἀποσπῶ ῥίαν σελίδα ἐκ τῆς εἰς Σαρδηνίαν περιηγήσεώς μου, διὰ νὰ σᾶς δείξω ἓν παράδειγμα βαρείας καὶ ὀλεθρίας τυλώσεως τῶν χειρῶν.

«Οἱ ἁλιεῖς τοῦ κοραλίου, οἵτινες μεταβαίνουσιν ἐτησίως εἰς τὴν Ἀλγερίαν μετὰ πλειόνων ἢ διακοσίων πλοιαρίων, εἶνε σχεδὸν πάντες Νεαπολῖται ἢ Τοσκανοί. Κερδίζουσι πολλά, ἀλλὰ βιοῦσι βίον κολάσεως. Κοιμῶνται τέσσαρας ὥρας τοῦ ἡμερονυκτίου, παλαίουσι κατὰ τοῦ φλέγοντος ἡλίου, κατὰ τῶν σφοδρῶν ἀνέμων, κατὰ τῆς πείνης, κατὰ τῶν βροχῶν, καὶ αἱ χεῖρές των οὕτω πως τυλοῦνται ὑπὸ τῆς κώπης καὶ τοῦ χειρισμοῦ τοῦ μηχανήματος, δι' οὗ βυθίζονται εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἀνασύρονται τὰ ἀμφίβληστρα, ὥστε ἐὰν ρίψητε πρὸς αὐτοὺς νόμισμα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, δὲν δύνανται ἀρκούντως νὰ κάμψωσι τοὺς δακτύλους ὅπως συλλάβωσιν αὐτό, ἀλλὰ διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὸ ὠθοῦσι πρὸς τὴν ἑτέραν». (Mantegazza, Profili e paesaggi della Sardegna, Milano, 1869).»

Οἱ ἀγαθοὶ οὗτοι ἁλιεῖς τοῦ κοραλίου δὲν ἤθελον ἔχει χεῖρας οὕτω τετυλωμένας, ἐὰν μετεχειρίζοντο τὸν κισσηρώδη σάπωνα ἢ ἐὰν τὴν κυριακὴν τοὐλάχιστον ἐπλύνοντο μετ' ὀλίγου ἀνθρακικοῦ καλίου ἢ νάτρου τοῦ ἐμπορίου, διαλελυμένου ἐν τῷ ὕδατι.

—

Πολλοὶ ἐντὸς τοῦ ὕδατος, δι' οὗ πλύνονται, προσθέτουσι τὸ *ὕδωρ τῆς Κολωνίας*, ἢ τὸ *ὕδωρ τῆς Λαβαντίδος*, ἢ ἄλλα ἀρωματικὰ βάμματα περιέχοντα οἰνόπνευμα καὶ διαφόρους ἀρωματικὰς οὐσίας. Ὀλίγαι σταγόνες δύνανται νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τοὺς μᾶλλον ἀπαιτητικοὺς ἐπικουρείους ἢ εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἔχουσι τὸ ἀτύχημα νὰ ἔχωσιν ὄζοντας ἱδρῶτας. Ἀλλ' ἡ κατάχρησις τῶν οἰνοπνευματωδῶν τούτων ὑδάτων παραβλάπτει τὴν ὑγείαν τοῦ δέρματος, τὸ ὁποῖον ὑπερβολικῶς διερεθίζεται ὑπὸ τῶν σκευασιῶν τούτων.

Προτιμότερον εἶνε νὰ ἐπιφυλάσσωνται αἱ ἀρωματικαὶ αὗται πλύσεις διὰ τὰς θερμοτάτας ἡμέρας τοῦ ἔτους, διὰ τοὺς ἀναῤῥωνύοντας καὶ δι' ὅλας ἐκείνας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς τὸ δυναμόμετρον τῆς ζωῆς εἶνε ὑπὸ τὸ μηδενικόν, καὶ ἑπομένως ἐνδείκνυται ἡ ἀνάγκη τῆς ἐπιτρίψεως, τῆς διεγέρσεως καὶ τῆς ἐνισχύσεως τῶν νευσταλέων καὶ τῶν νωθρῶν.

—

Μὴ μεταχειρίζεσθε ποτὲ ψιμύθια λευκὰ διὰ νὰ λευκαίνεσθε, μήτε ψιμύθια ἐρυθρὰ διὰ νὰ γίνεσθε ἐρυθροί. Μὴ ποιεῖτε ποτὲ χρῆσιν κοσμητικῶν, τῶν ὁποίων ἀγνοεῖτε τὴν σύνθεσιν. Σχεδὸν ὅλα τὰ κοσμητικὰ ταῦτα εἶνε δηλητηριώδη, καταστρέφουσι τὴν ὑγείαν, καὶ τὸ χείριστον ἀφαιροῦσιν ἀπὸ τῆς ἐπιδερμίδος προϊόντος τοῦ χρόνου τὴν φυσικὴν αὐτῆς λεπτότητα. Εἰς τὰς χώρας ὅπου καθ' ἑκάστην γίνεται χρῆσις τούτων, παρετήρησα πάντοτε κακίστους ὀδόντας, αἱ δὲ εἰς τὸ τριακοστὸν ἔτος φθάσασαι γυναῖκες ἔχουσι χρωματισμὸν ἀδιαφανῆ ὑπενθυμίζοντα τὸ χρῶμα ἐκεῖνο τῶν πλαγγόνων τῆς Γερμανίας καὶ προδίδοντα ἀπὸ μακρὰν τὴν γελοίαν αὐτοῦ αἰτίαν.

Τὰ ψιμύθια δὲν πρέπει νὰ ἦνε οὔτε κατ' ὄνομα γνωστὰ εἰς τὰς γυναῖκας, διότι καὶ τὰ ἀθωότερα μεταξὺ αὐτῶν, ἀκόμη καὶ τὰ ἐκ τάλκου καὶ ψευδαργύρου, δὲν καταρθοῦσι τὸν σκοπόν, ὃν προτίθενται, νὰ παραστήσωσι δηλαδὴ λευκὸν ὅ,τι εἶνε μέλαν.

Τὰ ἐκ μολύβδου καὶ ἐκ βισμουθίου ψιμύθια ἔχουσι προσέτι τὸ κακὸν νὰ καθίστανται μελανά, ὅταν ἔλθωσιν εἰς συνάφειαν μετὰ ὑδροθειώδους ἀερίου. Διὸ εἰς πολλὰς Κυρίας συνέβη ἐν μέσῳ χοροῦ νὰ γείνωσι διὰ μιᾶς πολὺ μελαγχρινώτεραι τοῦ φυσικοῦ ἕνεκα ἐκφυγῆς φωτεινοῦ, ἢ διότι *αὗται ἠναγκάσθησαν νὰ κάμωσιν ἀπαραίτητον ἐπίσκεψιν εἰς οἰκιακὴν πηγὴν ὑδροθειώδους ἀερίου.*

Οἱ ἀτυχεῖς ὑποκριταὶ τῶν θεάτρων, οἵτινες εἶνε βεβιασμένοι νὰ ποιῶσι χρῆσιν ψιμυθίων περιεχόντων πολλάκις μόλυβδον, ὑποφέρουσιν ὑπὸ ῥευματικῶν πόνων, ὑπὸ παραλυσιῶν, καὶ ὑπὸ ἄλλων ἀῤῥωστιῶν προκυπτουσῶν ἐκ χρονίας δηλητηριάσεως.

Εἰς τὰ ἐρυθρὰ ψιμύθια ἐνυπάρχει ἐνίοτε κιννάβαρι. Τὸ καρμίνιον, ὁ κάθαρμος, τὸ ξύλον τῆς Βρασιλίας, εἶνε οὐσίαι ἀβλαβεῖς εἰς τὴν ὑγείαν τοῦ σώματος. Πλὴν παγγέλοιος εἶνε πάντοτε ὁ μεταχειριζόμενος αὐτὰς καὶ πιστεύων, ὅτι δι' αὐτῶν ἀπατᾷ τοὺς μύωπας.

Ἡ ἱστορία τῶν ψιμυθίων καὶ τῶν λευκοποιῶν καὶ ἐρυθροποιῶν κοσμητικῶν ἠδύνατο νὰ πληρώσῃ τόμον ὁλόκληρον. Θέλουσιν ὅμως ἐπαρκέσει ὀλίγα παραδείγματα καταφανῆ, ὅπως δώσωσιν ἡμῖν ἰδέαν τῆς βλαβερότητος καὶ τοῦ ὑπούλου κινδύνου τῶν μυστικῶν τούτων ὀργάνων τῆς ὑποκρισίας.

Τὸ ῥευστὸν τοῦ Gowland, τὸ γαλάκτωμα τοῦ Duncan, καὶ τὸ κοσμητικὸν τοῦ Soemerling, περιέχουσιν ἀμύγδαλα γλυκέα, ἀμύγδαλα πικρά, καὶ *ἄχνην τοῦ ὑδραργύρου*, ἥτις εἶνε τρομερὸν δηλητήριον. Πλὴν δὲν ἀρκεῖ τοῦτο. Ὁ συνδυασμὸς τῶν πικρῶν ἀμυγδάλων μετὰ τοῦ δηλητηρίου τούτου, ὅπερ εἶνε *οὐδὲν ἧττον ἢ διττοχλωροῦχος ὑδράργυρος*, παράγει δεύτερον δηλητήριον *φοβερώτερον* τοῦ πρώτου, τὸν *κυανοῦχον ὑδράργυρον*.

Τὸ καλούμενον latte meteselico, καὶ διάφοροι ἄλλαι ποικιλίαι τοιούτου γάλακτος, ὄχι ἀπεσταγμένου ἀπὸ τῆς γονίμου φύσεως ἀλλ' ἀπὸ τῶν μαγικῶν ἀποσταλακτικῶν ἀγγείων τοῦ κομμωτοῦ, περιέχει *ἄχνην τοῦ ὑδραργύρου*, ὀξείδιον τοῦ μολύβδου, καφουρὰν καὶ θειϊκὸν ὀξύ, ἤτοι ὁλόκληρον συστοιχίαν δηλητηρίων.

Ἀρκοῦσι ταῦτα.

Πόσαι ἡμικρανίαι, πόσαι ὀδονταλγίαι, πόσαι βραδεῖαι καὶ κρύφιαι φθοραὶ τῆς ὑγείας ἀγοράζονται παρὰ τῶν Κυριῶν ἀκριβὰ εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ κουρέως ἢ τοῦ κομμωτοῦ.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ποιεῖτε *κατ' οἶκον ἔρευναν* εἰς τὸ *καλλωπιστήριον* τῆς συζύγου σας ἢ τῆς ἀδελφῆς σας. Εἰς τὴν περίπτωσιν δὲ ταύτην παραβλέποντες τὰς περὶ κατασχετηρίων διατάξεις τοῦ Νόμου, ἀνερευνᾶτε, κατάσχετε καὶ καταστρέφετε.

—

Καὶ σεῖς, οἱ ὁποῖοι περιποιεῖσθε ὡραίαν γυναῖκα, καὶ προτίθεσθε ἴσως νὰ ἐκλέξητε αὐτὴν σύντροφον τῆς ζωῆς σας, προσέχετε, μὴ ἀρκεῖσθε νὰ θαυμάζητε αὐτὴν μόνον νύκτωρ. Ἀλλὰ προσπαθεῖτε νὰ βλέπητε καὶ νὰ θαυμάζητε αὐτὴν καὶ ἐν πλήρει ἡμέρᾳ, πρὶν ἢ τὸ *παρθενικὸν γάλα* ἢ τὸ latte meteselico, ἢ τὸ *μύρον τῆς Ἀσπασίας*, ἢ ἡ *θεία ζύμη τῆς Ἀφροδίτης*, ἢ τὸ *μύρον τῶν Χαρίτων*, πλάσσωσι παρθενικὰ χρώματα ἀνύπαρκτα. Ἀσπασίαν ἤδη θανοῦσαν, Ἀφροδίτην ἥτις εἶνε ἴσως Ἄρπυια, καὶ χάριτας αἵτινες ἠγοράσθησαν ἀντὶ πέντε δραχμῶν ἀπὸ τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ κομμωτοῦ.

Ἐὰν ἀγαπᾶτε γυναῖκα, ποιήσατε ὅπως ὁ ἔρως σας γένηται δύναμις μορφοῦσα ἤθη, λάμψις διαφωτίζουσα σημεῖα σκοτεινὰ τῆς διανοίας καὶ τῆς καρδίας, ὁδηγὸς ἐν τῷ λαβυρίνθῳ τοῦ βίου.

Ἐὰν ἀγαπᾶτε γυναῖκα, ἐὰν θέλητε νὰ καταστήσητε αὐτὴν μητέρα τῶν τέκνων σας, ἀναγνώσατε ὁμοῦ τὴν σελίδα ταύτην, ἀναγνώσατε καὶ μεταφράσατε τὴν ἑξῆς παραπομπήν·

POMMADE ORIENTALE

pour rendre aux chairs

leur fermeté native.

Dépôt général

Rue Saint-Lazare, N. 48 Paris.

—

S' adresser à la même Maison pour acheter la propriété du

Liquide oriental

pour émailler les ongles.
Produit connu dans toute l' Europe
pour son effet merveilleux.

ἤτοι·

ΜΥΡΟΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΝ

δι' οὗ ἀποδίδεται εἰς τὰς σάρκας

ἡ ἐκ γενετῆς σταθερότης αὐτῶν.

Γενικὴ ἀποθήκη

ὁδὸς Ἁγίου Λαζάρου, ἀρ. 48, Παρίσιοι.

Ἀπευθυνθήτωσαν εἰς τὸν αὐτὸν οἶκον οἱ βουλόμενοι ν' ἀγοράσωσι τὸ

Ἀνατολικὸν ὑγρὸν

πρὸς στίλβωσιν τῶν ὀνύχων.

Παρασκεύασμα γνωστὸν καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην διὰ τὴν θαυμασίαν αὐτοῦ ἐπενέργειαν.

Μεθ' ὅ, ἀφοῦ ἀνεγνώσατε καὶ καλῶς μετεφράσατε τὴν ἀγγελίαν ταύτην, συγκρίνατε καὶ μελετήσατε.

Ἀφήσατε τὰ ψιμμύθια εἰς τὰς ἑταίρας..., καὶ εἰς τὸ ἀναιδὲς φῶς τῶν θεάτρων καὶ τῶν ἑορτῶν.

Τὸ ἄριστον ψιμμύθιον παρέχεται ὑπὸ τῶν ἐρυθρῶν αἱμοσφαιριδίων, καὶ ταῦτα ἀγοράζονται διὰ καλῆς ὑγιεινῆς, ὅτε ἀναπνέομεν ἀφθόνως καὶ κινούμεθα πολὺ εἰς τὸν ἐλεύθερον ἀέρα, ἐργαζόμενοι ἄνευ ὑπερβολῆς, καὶ ἀπολαμβάνοντες τῆς ζωῆς χωρὶς ἀενάως νὰ καταχρώμεθα τὰς ἐπιθυμίας ἡμῶν.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

Ἡ εὐτυχία δὲν εἶνε εὐαπόκτητον πρᾶγμα: εἶνε δυσκολώτατον νὰ τὴν εὕρωμεν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς, ἀδύνατον δὲ νὰ τὴν εὕρωμεν ἀλλαχοῦ.

Ἡ συκοφαντία ὁμοιάζει τὴν σφῆκα· τὴν ἐνοχλοῦσαν ἡμᾶς, κατὰ τῆς ὁποίας δὲν πρέπει νὰ κινηθῇ τις, πλὴν ἐὰν εἶνε βέβαιος ὅτι θὰ τὴν φονεύσῃ· διότι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἐπανέρχεται καθ' ἡμῶν μανιωδεστέρα παρά ποτε.

Μεταξὺ ἀνθρώπου πνευματώδους ἀλλὰ κακοῦ, καὶ ἀνθρώπου πνευματώδους ἐντίμου ὑπάρχει ἡ αὐτὴ διαφορὰ οἵα καὶ μεταξὺ δολοφόνου καὶ ἀνθρώπου τιμίου καλῶς χειριζομένου τὰ ὅπλα.

Ἡ ἀπαιτητικὴ ἄσχημος ἡ θέλουσα νὰ ἀρέσκῃ ὁμοιάζει πτωχόν, ὅστις ζητεῖ ἐπιτακτικῶς νὰ τὸν ἐλεήσωσι.

Ὁ πλουσιώτατος τῶν ἀνθρώπων εἶνε ὁ οἰκονόμος· ὁ πτωχότατος εἶνε ὁ φιλάργυρος.

Ἡ τύχη ὁμοιάζει πρὸς τὰς πλουσίας ἐκείνας καὶ πολυδαπάνους γυναῖκας, αἵτινες καταστρέφουσι τοὺς οἴκους, εἰς τοὺς ὁποίους εἰσκόμισαν πλουσίαν προῖκα.

Πράττουσι καὶ οἱ κακοὶ ἐνίοτε ἀγαθάς τινας πράξεις, ὡσεὶ ἤθελον νὰ μάθωσιν ἐὰν εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὸ ἀγαθοποιεῖν προξενεῖ εὐχαρίστησιν, ὡς ἰσχυρίζονται οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες.

Ἡ φιλοδοξία εὐκολώτερον κυριεύει τὰς μικρὰς ψυχὰς παρὰ τὰς μεγάλας, ὡς τὸ πῦρ εὐκολώτερον καταλαμβάνει τὰ ἄχυρα, τὰς καλύβας, παρὰ τὰ ἀνάκτορα.

Οἱ νέοι φίλοι, τοὺς ὁποίους ἀποκτῶμεν ἐν ὡρίμῳ ἤδη ἡλικίᾳ ἵνα ἀναπληρώσωμεν τοὺς φίλους οὓς ἀπωλέσαμεν, εἶνε ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς παλαιοὺς ὅ,τι οἱ ὑέλινοι ὀφθαλμοί, οἱ ψευδεῖς ὀδόντες καὶ αἱ ξύλιναι κνῆμαι παραβαλλόμενοι πρὸς τοὺς ἀληθεῖς ὀφθαλμοὺς καὶ ὀδόντας καὶ τὰς φυσικὰς κνήμας.

Ὁ ἔρως, λέγει ὁ Πλούταρχος, κατασιγάζει πάντα τἄλλα πάθη· εἶνε δικτάτωρ, εἰς τὸν ὁποῖον ὑποκύπτει πᾶσα ἄλλη δύναμις.

Πολλάκις παρέβαλον τοὺς ἀδεξίως εὐεργετοῦντας πρὸς αἶγα, ἥτις ἀφοῦ ἀφήσῃ νὰ τὴν ἀμέλξωσιν, ἔπειτα ἐξ ἀλογίας ἀνατρέπει δι' ἑνὸς λακτίσματος τὸ ἀγγεῖον, τὸ ὁποῖον εἶχε πληρώσει γάλακτος.

(Ἐκ τῶν τοῦ Chamfort)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Μυθώδη ἀληθῶς εἶνε τὰ κέρδη, ἅτινα πορίζουσι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὀνομαστοὶ ἰατροί. Ὁ Παριανὸς χειροῦργος Παιὲν εἰσπράττει κατ' ἔτος 600—700 χιλιάδας φράγκων· ὁ δὲ καθηγητὴς τοῦ Στρασβούργου Κόδερλε, ὁ ἐπιτηδειότατος καὶ ἐπιτυχέστατος θεραπευτόμος, ἔλαβε παρὰ μιᾶς Ἱσπανίδος πριγκηπίσσης ἥμισυ ἑκατομμύριον. Ἀλλὰ πάντας τοὺς ἐπὶ τῆς ἠπείρου συνηδέλφους των ὑπερηκόντισαν οἱ ἰατροὶ τοῦ Λονδίνου. Ὁ Σπένσερ Οὐέλλς ἐξετέλεσε πρὸ διετίας τὴν χιλιοστὴν θεραπευτομίαν, ἐπὶ πολλαῖς δὲ τῶν ἐγχειρήσεων τούτων ἔλαβεν ἀμοιβὴν 250—300 χιλιάδων φράγκων. Ἀπελθὼν πέρυσιν εἰς τὸ Συνέδριον τῆς Κοπεγχάγης, ἔζη μετὰ βασιλικῆς αὐτόχρημα μεγαλοπρεπείας. Προσαπέστειλεν ἐκ Λονδίνου τοὺς ἵππους καὶ τὰς ἁμάξας του, ἐδαπάνα δὲ καθ' ἑκάστην εἰς τὸ ξενοδοχεῖον περὶ τὰς ἑκατὸν λίρας.

Ἐν Ἀμβέρσῃ γίνονται νῦν μεγάλαι ἐργασίαι πρὸς ἐγκαθίδρυσιν ἑνὸς κεντρικοῦ καταστήματος εἰς παραγωγὴν ἠλεκτρικοῦ φωτός, ὅπερ νὰ διανέμηται εἰς τοὺς θέλοντας κατ' οἶκον ἀντὶ συμφερούσης τιμῆς. Τὸ κατ' ἀρχὰς διανεμηθησόμενον φῶς θέλει ὑπερβαίνει τὰς 6,000 λυχνίας, ἡ διαβίβασις δὲ τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος γενήσεται διὰ σύρματος ὑπογείως τεθειμένου.

Ἀπέθανεν ἐσχάτως ἐν Γαλλίᾳ ὁ συνταγματάρχης Roudaire, ὁ ἐπιχειρηματικὸς ἀνήρ, ὅστις πρὸ πολλοῦ συνέλαβε τὸ σχέδιον τῆς δημιουργίας ἐσωτερικῆς θαλάσσης ἐν Ἀλγερίᾳ, οὗ τὸ κατορθωτὸν ὑπεστήριξεν ἐκθύμως καὶ αὐτὸς ὁ περιώνυμος, Λεσσέψ. Ὁ Roudaire ἦτο ἐκ τῶν διακεκριμένων Γάλλων στρατιωτικῶν, ἀπεβίωσε δὲ ἐν ἀκμαίᾳ ἡλικίᾳ ἐτῶν 48 ἐκ πυρετοῦ ὑφ' οὗ κατελήφθη διατρίβων ἐν Ἀλγερίᾳ κατὰ τὰς ὑπὸ σκηνὴν διανυκτερεύσεις, ἐν μέσῳ στερήσεων καὶ κόπων, χάριν μελέτης τοῦ προσφιλοῦς αὐτῷ σχεδίου.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Ἐ', 980.